

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 24 Cor.
Pe un jum. . . 12 .
Pe o lună . . . 2 .
Nrul de Duminică
pe un an . . . 4 Cor.
Pentru România și
America . . . 10 Cor.
Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferencz-utca 20.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Mulțumite publice și Loc de-
schis costă fiecare sîr 20 fl.
Manuscripte nu se in-
polază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Conferința națională.

Conferința electorală nu națională. — Lume imensă. — Cuvântările d-lor Lucaci și Maniu. — Hotărârile. — Insufletirea.

Conferința națională de azi din Sibiu va rămâne una din adunările istorice ale neamului românesc. Numărul cel mare al celor prezenți, desfășurarea liniștită și demnă a discuțiilor, hotărârile importante și avântul sentimentului național care s'a ridicat până la cele mai înalte culmi ale însufletirii, toate dovedesc nu însemnătatea conferinței numai, ci și progresele mari realizate de mișcarea națională, creșterea ei neîntreruptă în ciuda tuturor prigonizilor.

Prin faptul acesta singur conferința națională de azi este un mare succes, un triumf al luptei noastre. A fost o nouă afirmare netăgăduită, a biruitoarei puteri de vitalitate și rezistență a neamului românesc. Vrajmașii noștri orbi și înguști primesc o nouă dovadă că înfrângerea lor se face în raport direct cu violența loviturilor de asuprire.

Nu a fost lipsită nici conferința de azi de o măsură asupritoare a guvernului unguresc. Pe cât știm, d. prim-ministru Khuen a declarat deputaților naționali că va permite ținerea conferinței naționale. Se pare însă că în ultima clipă înșiră străine de guvern, venind probabil dela mână veșnic brutală și veșnic nenorocoasă a contelui Tisza, au intervenit cerând schimbarea conferinței din conferință națională în conferință electorală.

Măsura asta exprimă concepția faimoasă a contelui Tisza prin care se contestă popoarelor nemăgărire dreptul de a se organiza ca partide naționale care înfrâng, prin însăși firea lor, puterea neputinii ungare politice.

În practică măsura asta pare cel puțin ridicolă, ca și discuțiile și hotărârile conferinței au rămas ca rezultat aceleași. Dar ca principiu măsura asta e importantă.

Ea ne spune că concepția absolutismului național unguresc nu a încetat să stăpânească și se impune și în sinul guvernului de azi, căutând a degrada națiunile neungurești la rangul de iloți politici.

Dar, în afară de acest punct negru, conferința a fost o serie de momente importante și înălțătoare. S'a dovedit mai întâi că deputații naționali în lupta ce duc au consentimentul și sprijinul deplin al neamului românesc întreg. Nici o prigonire, nici o distincțiune silită a oamenilor politici unguri nu poate să despartă poporul de conducătorii lui.

Deputații români au fost sărbătoriți și încunjuțați cu semnele celei mai fațetice iubiri și alipiri. Cei doi deputați can au

vorbit, părintele Lucaci și d. Maniu, au stărnit o adevărată frenezie a însufletirii, care în alte împrejurări ar fi putut să pară o exagerare fără înțeles. Dar publicul a pus în aplauzele sale toată încrederea, toată aprobarea fără rezervă și solidarizarea entuziastă de care este capabil față cu deputații noștri. Timp de minute lungi, aplauzele curgeau ca o cascadă sălbatică, se stingeau și reîncepeau ca o alipire, ca o dragostire fără sajiu. Pentru deputații noștri minutele acestea au fost clipe de cea mai mare și mai adâncă mulțămire și o răsplată mai prețioasă decât oricare alta, pentru lungile lor silinți și neajunsuri.

Din hotărârile conferinței ca principiu cea mai însemnată e *anfinerea programului* *continutului* *parlamentului* ca tactica

Relevăm de asemenea cererea abrogării legii lui Apponyi și a tuturor măsurilor care împiedică funcționarea formală a partidului național românesc.

Pentru stabilirea candidaturilor conferința a delegat un comitet de 30 de fruntași. Mâne ei vor alcătui lista definitivă a candidaților partidului pentru alegerile generale.

Nu au lipsit nici manifestații ostile pentru contele Tisza, iar dl Maniu în expozeul său politic, care singur a fost un eveniment prin caritatea, bogăția și logica lui, a adresat cuvinte de înfierare tuturor trădătorilor și dezertorilor programului și idealului național.

Ca o minunată apoteoză, conferința s'a sfârșit prin cântarea imnului nostru național »Deșteaptă-te române«. A fost o clipă de însufletire care nu poate fi pusă în cuvinte, când miile de azistenți, bărbați și femei, toată floarea neamului nostru adunată la un loc, în frunte cu deputații naționali înconjurați de mii de țărani au cântat cu toții maiestrosă chemare la luptă a lui Murășanu. Prin el pare-că mulțimea a voit să-și exprime încă odată și deplin însufletirea și să trimeată dincolo, în tabăra vrășmașilor, un strigăt de sfidare, un chiot prelung de vitejie, un strigăt nebun de luptă și presimțirea biruinții izvorită, din cea-știința puterii uriașe, a tinereții curate și feciorelnice a acestui popor.

Acestea-s rezultatele conferinței de astăzi. Cu toate opreliștile și șicanele ea va trăi în conștiința tuturor românilor ca o conferință națională, ca una din conferințele istorice ale neamului românesc din Ardeal și Ungaria.

Conferința națională din Sibiu.

Înainte de Conferință.

— Dela trimișii noștri. —

Sibiu, 4 Aprilie.

Pe tot drumul spre Sibiu trenul nostru și celelalte trenuri au venit ieri pline de români. Din Arad începând, unde ni-s'au atașat și bănațenii, la fiecare gară mai însemnată ni-s'au alăturat cete mari de români.

La Ilia, la Simeria, la Orăștie, la Jibot, la Deva și la Sebeș tot alte și alte cete soseau, umplând trenul într-un chip cum nu am mai văzut nici-odată. Drumetii străini și noi și se întrecuă mirajii care veniseră, azi ad. românizat trenul cu desăvârșire. Pretutindeni se aude grai românesc, glume și discuții în vederea conferinței. Domnește o atmosferă de animație și însufletirea de mâne se prevestește de acum.

Seara sosim la 8 la Sibiu. Gara e ti-xită de români. Otelurile, restaurantele se umplu repede. Pretutindeni sgomoț, mișcare românească. Din cele mai depărtate colțuri se întâlnesc fruntași, vechi prieteni și cunoscuți. se salută cu bucurie, cu căldură. Ziua de mâne se prevestește grandioasă prin marele număr de azistenți. Târziu încă cafeneaua Habermann, restaurantul Brote și *Impăratul roman* sânt pline de lume românească.

Ziua conferinței.

Sibiu, 5 Aprilie.

Conferința a avut loc azi în două ședințe. Succesul ei este deplin și va rămânea istoric în luptele noastre.

Ieri poliția din Sibiu a înștiințat pe organizatorii conferinței că nu se permite ca conferința să aibă caracterul unei conferințe naționale și că ea poate fi ținută numai ca conferință electorală. Știrea aceasta stâr-nește indignare și vii comentarii.

Dimineața înainte de orele 9 începe a sosi lumea din toate părțile la *Gesellschaftshaus*, sala cea mai mare din Sibiu. Sosesc la orele 9,400 de țărani mărgineni din Sălțiște și celelalte sate dimprejur. Sânt rânduiți soldățește în rânduri de câte patru înși. În frunte pășesc d. nli *Dr. Nicolae Comșa*, *Dr. Ioan Lupăș* și veșnic tînărul notar d. *Nicolae Henș*. Disciplina și hotărârea ce se citește din fețele lor face impresia cea mai bună și stârnește mare entuziasm. Sânt întimpla-jați cu strigăte de *Să trăiască!*

Sala se umple cu desăvârșire. Pe scenă ocupă loc biroul partidului, în frunte cu d. *Gheorghe Pop de Băsești*, părintele *Lucaci* și deputații noștri. Jos stau delegații. De jur împrejur lumea și un

mare număr de țărani. Galeriile sânt fixte cu numărăte dame.

Cu lumea din afară, care nu a încăput, numărul total al celor veniți la conferință se poate pune la cinci-sase mii de oameni.

La masa presei ocupă loc reprezentanții ziarelor noastre: Dr. Valeriu Braniște (»Drapelul«), Silvestru Moldovan (»Gazeta Transilvaniei«), Ioan Duma (»Lupta«), părintele Ioan Moța (»Libertatea«), Teodor V. Păcăleanu (»Telegraful Român«), Aurel P. Bănuț (»Minerva«), Teodor Câmpăneanu (»Universul«), Gheorghe Stoica (»Foaia Poporului«), Aurel Domșa (»Unirea«), Sever Bocu și Ioan Iosif Șchiopul (»Tribuna«).

Lista celor prezenți.

Am încercat să întocmesc o listă pe fugă, foarte incompletă firește. Iată numele ce am putut prinde:

Gheorghe Pop de Băsești (Băsești), Dr. T. Mihail (Ileanda), Dr. I. Manlu (Blaj), Dr. A. Petrovici (Lugoj), V. Goldiș (Arad), Dr. V. Lucaci (Sisești), Dr. St. C. Pop (Arad), N. Ivan (Sibiu), Dr. A. Valda-Voevod (Cluj), Dr. A. Vlad (Orăștie), V. Damian (Brad), Dr. Gh. Popovici (Lugoj), Dr. A. Novac (Sasca), Dr. N. Șerban (Făgăraș), Dr. I. Valda-Voevod (Dej), Dr. Motoc avocat (Făgăraș), R. Pațita (A. Iulia), vicarul Macavel (Făgăraș), Dr. A. Lazar (Oradea Mare), Dr. N. Vecerdea (Brașov), Dr. Valer Braniște (Lugoj), Sever Bocu (Arad), Dr. Criolan Pop (Oradea-mare), Dr. V. Deleu (Șimleu), Dr. I. Șenchea (Făgăraș), Petra Petrescu (Fofledea), Dr. A. Nilvan (Seini), Dr. I. Marșeu, Dr. R. Velici (Arad), Dr. Gh. Popa (Buteni), A. Iancu (Zărand), Dr. C. Iancu (Arad), Dr. T. Pap (Hălmaș), Dr. A. Novac (B. Albă), Dr. I. Sârbu (Rudăria), preotul Bogoevici (Marghita), preotul T. Oprean (Cenadul-Sârbesc), Dr. N. Oprean (S. Miclăușul-mare), Dr. P. P. (Cernei), N. T. (Cernei), A. Imbroșne (Vârșet), Dr. T. Burdan (Boroșineu), Dr. E. Monța (Șiria), A. Corcea (Cuștel), Dr. S. Ispravnic (Arad), T. Vășian (Arad), Dr. L. Ghilezan (Mădoș), Dr. Luchiciu (Ciacova), Dr. A. Cosma (Timișoara), Dr. C. Ardelean (Chișneiu), Ștefan Hotăran jun. țaran (Șimand), Cornel Iancu (Ciabă), Dr. Lazar Gheorghevi, Vasile Petrovici (Torac), Ioan Roșu (Biserica-Albă), Nicolae Michita (Cernechiaz), N. Vulpe (Iadani), protopopul I. Pepa (Buziaș), Dr. Gârda, (Făget), Dr. A. Vălean, D.

Galean, Dr. Stoian (Lugoj), Dr. I. Pop (Brad), protopopul C. Lazar (Hălmaș), Dr. N. Oncu (Baia de Criș), V. Osvadă, Dr. Gh. Dubleş, N. Macrea (Hunedoara), Dr. C. Popescu, Dr. V. Bontescu, Dr. A. Străitar (Hașeg), I. Nicolescu (Tușlea), N. Sinca (Batiz), Dr. Marghita (Geoagiu), Dr. R. Boca (Orăștie), I. Lăpădat (Orăștie), protopopul P. Popovici, I. Gomboș, Dr. Gh. David, Dr. C. David, Dr. L. Pop (Abrud), Dr. E. Papiu (Orăștie), Dr. L. Micșa, Dr. C. Barbul, Cherecheș (Deș), Dr. V. Pop (Ileanda), Dr. Buzura, Dr. Tămaș, Dr. I. Pap (A. Iulia), S. Medean, A. Bena, I. Păcurar (Miercurea), Dr. Măcelar, Dr. Șchiu, Dr. V. Onișor (Bistrița), Dr. Gh. Tripon, Dr. Ciuta (Bistrița); Gh. B. Pop (Brașov), V. Saftu (Brașov), Uroș Pătean, țaran (Nădlac), Dr. V. Pătăcean (Turda), L. Cigărean, N. Zigre (Oradea Mare), I. F. Negruț, G. Precup (Blaj), Dr. Ștefan Morar, Dr. A. Isac (Cluj), protopopul Gh. Șuta (Salaj), Dr. I. Ciordaș (Beiuș), M. Pavel, A. Muntean, I. Tărău, T. Stanca, Dr. I. Iacob, Dr. M. Pop, Dr. C. Steer (Bihor), Dr. I. Boca (Dej), Dr. O. Pavelea (Beclean), Dr. I. Bota, S. Corvianu, I. Neagoe, Dr. A. Ghita, prof. A. Ghidiu, Dr. S. Tămaș, E. Cormos-Alexandrescu, C. Cotișel, prot. A. Popa, L. Nestor, Dr. R. Bollă, Dr. S. Călușiu, Dr. V. Moldovan, Dr. Oltean, Dr. I. Harșa, E. Lucaci, T. Dragomir, Dr. Suciu (Zălan), I. Musta, E. Beșu, E. Zehan, D. Simon, Dr. S. Cheșianu, Dr. V. Radeș, Dr. A. Juga, Dr. Z. Chirtop, Dr. Preda, N. Lăzărescu țaran (Șiria), A. Botan, țaran, Gh. Palcu (B. Comloș), I. Blaga, I. Popa, N. Furnică și mulți alții ale căror nume mi-au scăpat.

Ședința I.

La orele 10 conferința se deschide.

Președintele roșiește un discurs plin de căldură și de idei.

Cu glasul tremurător de emoțiune amintește conferințele dela 1831 și 1893. Se remarcă faptul că el vorbește pretutindeni numai de conferință *electorală*. Vorbește despre prigonirile ce partidul și luptătorii lui au îndurat, de alegerile grele prin cari a trecut, amintește lupta pentru votul universal și amintește pe contele Tisza. Când

publicul aude numele acesta, izbucnește prima furtună. Toată sala stigă furios Jos Tisza!

Cuvântarea președintelui e acoperită de mari aplauze.

D. Dr. Nicolae Comșa propune formeze biroul astfel: președintele *Ghe Pop de Băsești*, vice-președintii *Teodor Mihali și Nicolae Ivan*, și *Dr. Valeriu Braniște și Lucian Bor*.

Părintele Lucaci ia cuvântul. Este pinat cu lungi aplauze cari se înouie conținut și timp îndelungat nu îl vorbească. Oratorul prezintă raportul mitetului executiv. Părintele Lucaci bește asemenea de conferință *electorală* dar amintește și de *partidul naționalist*.

Primarul Sibiului *Dörr*, care reprezintă autoritățile îl chiamă pentru asta la iar lumea protestează împotriva amestec al autorităților.

Părintele Lucaci descrie toate lucrurile parlament. Când vorbește de legiponyi o nouă furtună se ridică în ucigașului școalei românești. Apoi aduce elogiile arhierilor pentru luptă dus pentru catechizarea românească, ște morții, pe Mocioni, Vichentie B. Murășeanu, Brediceanu, Bunea și I.

Adunarea își exprimă regretul de a nu putea să dicare.

Oratorul termină, apostrofând emrenegați. Mari aplauze acopere cuvântul. În furtuna de glasuri se aud și *Jos Mangra!*

Se constată că la conferință au

Se delegă o comisie de 40 membri, care să pregătească moțiunea de prânz. Printr'o întâmplare în comisiu nu a fost ales nici un delegat arad. Președintele ridică ședința, fixând a doua pe orele 4 p. m.

Ședința a doua din nou arhiplină și prezintă același lucru ca înainte de prânz.

Jubileul unui inventator tipograf.

— »Frederic König« —

De Horia Petra-Petrescu.

În 29 Martie n. s'au împlinit 100 de ani de când a esoperat inventatorul presel tipografice cu viteză, Frederic König, brevetul din partea guvernului englez din Londra, pentru invenția sa. Acesta este un eveniment însemnat în istoria dezvoltării culturii omenești și din cauza aceasta e bine, să ne aducem și noi aminte de importanța pasului făcut.

Fiindcă mi-a fost dat să petrec câțiva timp în orașul german, unde s'a născut marele inventator, care a fost un demn succesori al lui Gutenberg, mă folosesc de ocazie și scriu rândurile următoare.

Eisleben, locul nașterii lui König, este un orașel de provincie, cale de 38 de kilometri de orașul Halle, în Prusia. Impresia ce o ai când te plimbi pe stradele orașelului făcut, cu case mici, înguste, cu clădirile de parvenit doar ici-colea — e o reminiscență din »Madame Bovary«. Așa îți închipui localitatea unde și a trăit traiul banal eroina romanului lui Flaubert: spiritul îngust, mărginit, domnește peste acoperișele caselor, se răspândește pe străzi, prin unica cafenea de dai Doamne; oamenii sânt mai scurți la vorbă, mai îndesați în trup și mai din topor, în toate mișcările și în toate faptele lor — în sfârșit îți vine să cauți cu ochii farmacia lui Homais și să intri, să dai bună ziua ilustrului patriot, anticlerical și filosof.

Dacă n'al ști că s'a născut aici Martin Luther și inventatorul presei cu mare viteză, König, nici nu le-ar atrage orașelul atât de mult, ca să întrerupi alte călătorii și să îl vizitezi pentru o zi, două.

Stilul caselor n'are să îți spună aproape nimic (excepție una două din clădirile, între cari e și casa unde s'a născut Luther), viața culturală e aproape nulă pentru unul, care nu s'a specializat în studiul montanistic, chiar nici pozițiile locale și din împrejurime nu sânt prea atrăgătoare.

După cum am spus, magnetul orașului e faptul, că s'a născut Luther aici. După ce am văzut ruinele mănăstirii, de unde a luat Luther pe călugărița Catarina de Bora, ca să se căsătorească cu ea, (Nimbschen, în apropierea orașului saxon Grimma) după ce am vizitat bisericile de pe amvonul cărora a vorbit Luther în Lipsa — voiam să cercetez și locul lui natal. Mai târziu, după 2 ani, am văzut în lena otelul unde — după tradiția populară — s'a războit Luther cu diavolul, apărându-se cu sabia și cu biblia; apoi odaia din Eisenach, unde a petrecut întemeietorul reformaiunii, dela vârsta de 15 până la 18 ani și lăcașul cel mai însemnat din viața lui, odaia unde a tradus biblia în nemțește, în castelul Wartburg — vestit pentru luptele cântăreților germani ai evului mediu.

E lucru firesc ca locuitorii din Eisleben să fie mândri de cel doi fii mari ai orașului. Casa unde s'a născut Luther a ars în sec. XVII, până la etajul prim. Locuitorii au ridicat-o din nou, au luat o copie fidelă a celei din trecut și au fon-

dat un mic muzeu, după ce casa a servit mai îndelungat drept local de școală.

Dar astea servească numai spre excușiei întreprinse, obșervațiile privitoare la Luther și casa sa natală fiind o temă a

Nu mai încapă îndoială, pentru unul fost în Germania, că și Luther și König monumentele lor în Eisleben.

Celace te isbește, când privești la statu de bronz, este *vânjosia* amănăturora. Nu ganța, nu e ușurătatea meșului, nu e elocvent patetic, nu sânt privirile pline de ci găsești capul expresiv, dar, mai neciop e cu cale să spui astfel); privirea mai dar mai cinstită, care te disecă; întreaga trupului mai solidă, mai core spunzătoare lui Idellor, cunoscute din biografiile lui reprezentări. Dacă lai oricare portret a lui în mână, ai impresia aceasta. Cu atât îți vine la cunoștință în Eisleben, în conștințelor săi, cari au și ei după ce spus, o părțică din caracteristicile de

Partea cea mai mare a locuitorilor sânt tori la societăți cari se ocupă cu lucrărilor de aramă și de argint. De aici și brațele vânjoase și fețele tăiate în bronz, pline de gie, dar și de un spirit de muncă m. Mulți dintre cititori cunosc sculpturile lui Constantin Meunier, dacă nu altfel, tografii. Plimbându-te în Eisleben dai de tori de mine aproape identici cu lucrările Meunier, din minele belgiene. Îți par că s'ar fi dat jos de pe pedestalul lor din sau ca și când s'ar fi deprins de pânză și pe strade să înceapă — greva. Căci și

dintăi orator e d. Gavril Trigon. Elogii deputaților naționali pentru lor vitejescă în parlament. Ei au culete ca niște apostoli toate ținuturile, luședintă d. Poporul și chemându-l la luptă. în, secmă în numele conferinții deputaților Boromiri pentru activitatea lor și le arată l. E lere, rugându-i să lupte și mai departe înoiesc aș barbăție.

ridică d. Iuliu Maniu. Oratorul e cu aplauze cari durează timp de vre-o Lucaci nute și se înolesc neconținut. Oratorul n splendid expozeu al situației politice nională. Lumea l-a ascultat cu atențiunea ată, admirând limpezimea expunerii și e repre strânsă a gândirii. D. Maniu a în-ta la o că poporul românesc nu va renunța riva ată la drepturile sale și la libertatea ză. (Aplauze entuziaste).

Hotărârile.

punctele moțiunii propuse de d. mentține neatins programul dela și Do proclamă continuarea activității entare, obligând pe alegătorii ro a voteze pretutindeni unde parti lul e candidați, pe candidații cari sânt ul votului universal, egal și secret, și stional.

erlnța a cerut abrogarea legii și or-ă au elor lui Apponyi, și a protestat le delega va organizați... 40 de... nea de u stabilirea candidaturilor s'a de-comisi n comitet de 30 de fruntași, care aradantocmește lista candidaților par-ixând

Inchiderea conferinții.

Nicolae Comșa mulțumește depu-și președintelui pentru frumoasa con-a conferinții, iar poporului pentru număr în care a venit.

lacrămi în ochi președintele Ghe-

muncitorii aceștia, după cum au ară-entimentele din timpul din urmă: greva a minerilor din ținutul Mansfeld, despre vorbit și în gazetele noastre. (De ținur Mansfeld se ține și Eisleben).

untele grevei acesteia le-am putut ur-un int res mai mare, fiindcă, mulțămită n e nței unui student, care studia montani-ne de 1907, când am fost acolo, am avut fan-terzis străinilor să ne coborâm, deghizați acioșii de mine, până în măruntaiele pă-ai și să urmărim cu ochii proprii proce-toare ragerii a gintului.

le băni nările de mai sus sânt observații, cari tăt mă ușurează înțelegerea biografiei inventato-în mresei cu mare viteză și a reformatorului pă cu-

sinul oamenilor acestora tăcuți, muncitor, sânt pențioși, nerafinați — e natural să se re-lucrare din timp în timp câte unul, care să ducă bratele la isbândă, fiindcă terenul e mai prienic ine dintr'alte locuri. Unul, care se naște aci, că mare ca fond firea aceasta potolită și media-le beaștenită dela părinți — dacă trăiește mai tffel, într'un mediu și mai favorabil (căci de o ai de mare în locul natal nu poate fi vorba) +

brica de
nză și
și la

Nagy Károly

Cluj—Kolozsvar,
str. Malom nr. 4.

Gulerile și manșetele precum și tot-felul de albituri și perdelele de dantele le face albe ca zăpada și le calcă dându-le luciul ca de oglinda. Lucrările ce trec peste 10 coroane le expediază franco acasă.

orghe Pop de Băsești mulțumește și de-clară adânc mișcat conferința închisă.

In clipa aceasta marea de oameni se ridică în picioare. Și damele de pe galerii se ridică. Adunarea întreagă întonează imnul națio-nal și din cinci mii de piepturi străbate ne-sfîrșit de înălțător și puternic acel strigăt de luptă Deșteaptă-te române, care sguđuie păreții, se comunică pe stradă și al cărui răsunset se va repeta în cel din urmă sat românesc, chemându-l la luptă pentru aspi-rațiile și viitorul neamului românesc.

Mulțimea se împrăștie încet, fericit fiecare, că a putut fi părtaș de așa clipe sfinte.

Rakodczay — ministrul Croației. Un ziar din Budapesta vestește o senzație, numirea iminentă a fostului ban Rakodczay ca ministru al Croației. Se știe că Rakodczay a fost unul din banii cei mai puțini populari. Actualmente Rakodczay oc-upă postul de președinte al Curții de casație din Agram. Numirea lui de ministru a întârziat din cauză că primul-m'nistru Khuen nu a voit să-l îndepărteze din postul lui actual decât după desbaterea procesului de înaltă tradare.

Presă străină și România.

— Dela corespondentul nostru. —

gramă din București cu conținutul... la un bal într'una din sălile cele mai bogate ale ca-pitalei române, doi bandiți m-au căutat într'o lojă în care se aflau două doamne deosebite foarte elegante cum se și vede în «micul Paris» și cu revolverele în mână, au scos sunimitul strigăt din romanele de haideci:

— Punga ori viața! declarînd de atfel că se mulțumește la nevoie și cu bogatele coliruri de peile, cu cerceii și inelele acop rite de diamante și celelalte instrumente de seducere de cari se folosesc în așa măsură bogată frumoasele de pe malul Dâmboviței.

are posibilitatea să aducă foloase reale desvol-tării omenirii, firește, cu o condiție: dacă e ceva de el.

Și König era stăpân peste acest ceva. Tatăl său a fost un simplu econom în Eisleben, care își vedea de munca câmpului. Pe băiat l-a lăsat să umble la gimnazul din localitate și l-a trimis mai apoi în marea și vestita tipografie Breitkopf și Härtel din Lipsca, unde tinărul a stat ca u-e-nic până ce și-a luat diploma. Având o deose-bită tragere de inimă pentru matematici și meca-nică, a studiat nopțile, în timpul liber, desvol-tându-se în direcția aceasta. Ideia unei mașini de t par mai perfecționata a început să-l frământe din tinerețe și cu hotărîrea unui om providen-țial a cutrierat oraș după oraș, țară după țară, până ce și-a văzut visul cu ochi. În Meiningen, Suhl, Hamburg, Viena, Petersburg, Londra, pre-tutindeni și a încercat norocul, luptându-se cu mizeria, îndurînd deziluzii peste deziluzii, dar a rămas tot el, model de cinste și de banătate.

În Petersburg a crezut că va putea esopera dela guvernul rusesc un sprijin material pentru adevăratele servicii aduse culturii rusești prin în-troducereea primei tipografii de stereotipie — dar n'a primit nici un ajutor. În Anglia unde s'a asociat cu 3 englezi la fondarea unei tipografii, a fost spionat de tovarășii săi de muncă, secre-

Elegantele doamne din joasă, împietrite de spalmă n'au scos nici un cuvânt, romanticii bandiți s'au încărcat de prăzi și au plecat. Dar ziaristul cu fantazia bogată mai știa că dacă în regatul Car-men Sylvei cucoanele sânt elegante și frumoase, apoi și cavalerii sânt curajoși și sânt feri-iți când își pot lăsa viața pentru a apăra o femeie. Și astfel, toți domni din sală au luat o la goană după îndrăsnicii bandiți. Scena devine foarte in-teresantă. Inch'puiți-vă doi bandiți în mantale ne-gre, cu măștile pe față, cu câte un revolver în fiecare mână, în goană nebură și împuscând me-reu în urmă; după ei o mulțime de cavaleri cu pulpanele fracurilor fluturînd în aer, până inter-vine celebra colitură, bandiții dispar, iar domni trebuie să se întoarcă în sala de bal mulțumin-du se să moară pentru elegantele doamne cel mult de o pneumonie, dacă nu le a fost dat să fie întinși la pământ de gloanțele misterioșilor bandiți!

Scena e interesantă, nu-i așa? Și de acera n'o să vă mirați când o să aflați că ziarele ilustrate ale capitalei vieneze n'au cruțat nici un sacrificiu pentru a arăta cititorilor lor sălbateca scenă.

Și «Extrablatt» și «Kronen Zeitung» și «Neue Zeitung» toate trei au avut ilustrația scenei. Dar nici revistele ilustrate nu s'au lăsat mai pe jos. «Das Interessante Blatt» și «Wiener Bilder» nu s'au mulțămît ca niște simple ziare zilnice să puie o poză desemnată anume »pentru ziarul nostru«, ci au publicat chiar fotografiile luate după natură. Astfel întreaga Austrie a putut cunoaște intere-santul eveniment. Dar asta nu era de ajuns. Se știe că toate ziarele din lume se... ca să zic așa, ajută reciproc. Ați citit desigur «Jidovul rățăcitor» și știți de acolo cum se întinde hoția. Iși face drumul ei înainte, mereu, fără întrerupere și poți vedea cu ochii cum se întinde dela oraș la oraș, lăzând piapădul în urma ei. Ei bine, tot așa s'a întins pe suprafața pământului istoria cu cele două doamne elegante, cu cel puțin o basă în-tre timp și un... tamplare s'a în ins mereu, mereu. A pornit o spre sud, a trecut granițele și numai ce am văzut o ilustrată în culori în «Domenica dei Corriere» din Milan; și a mers mai departe și am văzut-o în «Tribuna illustrată» din Roma; a pornit o la nord, și-am văzut-o în ziarele și revistele din Germania; am văzut-o în publicațiile rusești, suedeze, en-gleze, olandeze, americane. Imi făcusem un sport din a controla toate ziarele și revistele din lume ce se găsesc în așa bine asortatele cafenele vie-neze și, cu puțină imaginație, vă pot asigura că n'a rămas țară pe lume unde istoria să nu fie cunoscută.

tele l le au aplicat dușmanii, fără să-l mai în-trebe și cu mare greu a putut esopera, după ce s'a făcut independent, întemeiînd o tipografie proprie la vârsta de 32 de ani, brevetul de in-venție a presei sale cu mare viteză.

Cei ce au cercetat muzeele pline de relicvii de pe timpul lui Napoleon își vor aduce aminte de proclamațiunile tipărite de marele corsican și de jurnalele contemporane. Tiparul era foarte primitiv pe atunci, pe lângă toată invenția ge-nială a lui Gutenberg. Fiecare exemplar de foale volantă s'au de gazetă trebuia tipărit cu mână, cu o presă manuală. Literile și hârta nu se prea bucurau de o înfățișare favorabilă, formatul ga-zetelor era ridicol de mic, informații e numărate pe degele, din cauza greutateii tiparului. Și pro-clamațiile și gazetele de pe timpul lui Napoleon erau idealul unei arte tipografice pe atunci!

Băiatul de țaran din Eisleben și-a bătut capul cum să poată cruța la tipar timpul scump, și a ajuns la rezultatele, de cari s'a folosit omenirea întreagă. Mașina inventată de el este o mașină cu pedală — schimbată mai târziu în mașină ci-lindrică. O copie fidelă am văzut în miniatură în muzeul librărilor și tipografilor, din Lipsca. Până când invenția lui Gutenberg păstra numai nu-cleul, din care s'a dezvoltat întreagă mișcarea ti-pografică modernă: construirea literilor speciale,

Am însă o singură bănuială, care îmi roade inima. Mă tem că în România nimeni nu știe de existența acestui celebru eveniment. Poate oă de acela îl descriu aici, ca să aflu și publicul nostru ce s'a petrecut în mijlocul lui. E poate regretabil că trebuie să aflu așa ceva după ce toată lumea o știe, dar se știe că presa noastră este foarte inferioară, se știe disprețul meritat cu care toată lumea la noi privește ziarele și pe ziaristi. Dela astfel de ziare te poți aștepta să la din ziarele străine știri asupra celor ce se petrec în țara lor. Ba, dacă directorul nostru n'ar fi el însuși atât de inferior, atât de puțin la înălțimea misiunii sale și n'ar refuza să prefacă »Tribuna« în ziar ilustrat, l'aș ruga chiar să publice o ilustrație a tragicei scene din sala de bal. Îi pun la dispoziție cel puțin 40 de versiuni din 40 de gazete din toată lumea, gazete importante, demne, cu a căror redactori poți sta de vorbă, cărora le poți acorda importanță chiar dacă ești un însemnat om politic, consilier comunal, deputat, ori chiar mai mult. Dar așa trebuie să renunți. Directorul nostru demn conducător al unui inferior ziar românesc, o să mă refuze cu siguranță. Cititorii noștri trebuie să se resemneze de a nu vedea cu ochii groaznică prădăciune.

Dar să lăsăm gluma la o parte. Căci dacă terribila prădăciune nu s'a întâmplat niciodată, faptul cellalt, adică publicarea ei în mai toate ziarele străine a avut loc. Și asta-i cu atâta mai trist.

Lumea la noi e deprinsă să privească cu dispreț presa românească și s-o considere ca mult inferioară presei străine. În realitate, plasarea unei astfel de știri — inventată cu totul — la noi ar fi imposibilă.

Și la noi se strecoară informații greșite. Dar să nu se creadă că în presa vieneză chiar cea liberală este un curent ostil României. Din contra există gazetați cari au o înțelegere politică filoro-

Dar să existe, ca la Viena, un adevărat birou de invenții, cari pe baza unui fapt cu totul neînsemnat, să fabrice niște evenimente colosale, ori chiar să inventeze pe de antregul, aceasta nu s'ar putea la noi. La Viena însă, există.

Este o agenție particulară care n'are alt rol decât să fabrice știri. Un redactor al acelu birou este abonat la un ziar german din București; citește în această gazetă că o »barcă s'a răsturnat

în Dunăre; locotenentul X. care se afla în barcă a fost salvat».

Imediat agenția în chestie trimite gazetelor o telegramă particulară din București, în care se descrie pe larg cum o șalupă a marinei militare a făcut naufragiu; locotenentul X., săracul, îmbrăcat cu 24 marinari s'au înecat. A doua zi citești amănunte nouă »telegrafice« înormantă, condoleanțele, ajutoarele pentru văduve și orfani și așa mai departe.

Astfel se lucrează la Viena. La noi se crede adesea că în dosul acestor machinațiuni se ascund scopuri politice. Nimic mai greșit. Scopul este pur și simplu încasarea de onorarii. Pentru astfel de telegrame, ziarele plătesc 10—20 bani rîndul. Presupuneți o astfel de telegramă de 30 rînduri, primită de zece gazete, sînt cel puțin 30 coroane și de obicei mai mult, pentru o muncă de mai puțin de jumătatea de oră.

Acesta e singurul mobil; aceea ce reeșă și din faptul că agenția dă știri politice de orice nuanță, numai să meargă. Când au fost protestele contra expulzării d-rului Racovski, agenția, da știri asupra brutalității poliției, spunând că au fost sute de răniți, ba chiar câțiva morți; când a venit atentatul contra d-lui Brătianu, același agenție da știri amănunțite asupra »complotului« urzit la Ruseiuc și șefii sindicaliștilor. E și natural; domnul fabricant de evenimente habar n'are de ce se petrece în România, și nici nu îl interesează. El caută numai informații »interesante«, fie în favoarea guvernului, fie în a opoziției, fie în favoarea evrellor, fie în a antisemiților, fie în favoarea țării, fie în dăvna ei. Numai »gheseftul« să meargă.

Să nu se creadă că în presa vieneză chiar cea liberală este un curent ostil României. Din contra există gazetați cari au o înțelegere politică filoro-

D. Mandl face atâtea servicii publicistece României, încât dacă nu s'ar știe că e fiu de milionar, că ar putea ori când participa la milioanele tatălui său, dacă ar vrea să intre în comerț, pe când el preferă să ducă o viață modestă materialicește, dar bogată în satisfacții morale de ziarist sărbătorit, multă lume ar putea chiar crede că are interese materiale de a servi România.

Orăție însă acestei situații, nimeni nu se este de sinceritatea lui.

Și ca d. Mandl mai sînt și alți ziaristi, ceilalți, nu merg atât de departe, tot au o doză de prietenie pentru România, pe toate ziarele vieneze, fie că sprijină polițea Aehrenthal, fie că o combat, sînt de a prietenia României este prețioasă. Austriei motive politice, economice și naționale.

Și cu toate acestea, informațiile agenției vorbim — și cari deși nu date cu întregă păgubi România, ci din interese materiale aproape întotdeauna fac rău țării — găsiți în ziarele vieneze.

Am cerut odată explicații unuia din redactorii ai ziarului »Neue Freie Presse« acestui fapt. Iată răspunsul:

»Redacția acestui ziar s'a convins că în chestie aduce foarte des neadevăruri. Îi primește știrile cu mare rezervă și le verifică. Când însă, din lipsă de timp ori din motive, nu le poate controla, trebuie să le publice de obicei știrile tot conținând de adevăr și refuzându-le, riscă să apară în ziare și în »Fr. Presse« nu. De altfel, în redacția cu care vorbiam, »Neue Freie Presse« nu dă nici odată intenționat știri neexacte. României, mai ales că politica generală este filo românească și regretă mult că în ziar este acreditată părerea că »N. Fr. Presse« are tendințe ostile României.

Și acum trec la scopul pentru care am scris acest articol. De vreme ce redacțiile vieneze că agenția în chestie dă știri neexacte, că legația noastră din Viena ar putea pentru a se pune capăt acestui abuz, de a primi în prima linie rusinos pentru presa vieneză, să facă un mare serviciu țării, căci nu s'ar în lumea întreagă că la București banii mascați, pe stradă, cu revolvarele. În marea publică a stălcit în bătaie pe Blériot Impresar neexistenț al lui, că poliția lumea pe stradă, nici că la noi se fac anarhiste și nici o mulțime de alte grosate de dorul de câștig al unor speculanți de scrupul.

vre-o câteva desene originale pentru mașini cu viteză mare ale lui König.

Astăzi am ajuns atât de departe, îndepărtat de tipar dublă rotativă (»Doppelrotationschne«) e în stare să tipărească 48.000 exemplare de gazetă de câte o coală de 8 pagini tipărite pe amândouă părțile și fețuite într'un ceas. Numai astfel se poate explica tirajul ziarelor mondiale, căci cu presa de a lui Gutenberg n'am fi ajuns să citim material cât e într'o gazetă de dimensiunea »Times« sau »Neue Freie Presse«, nici în ani. Datele statistice ne arată ce pași gigantiști s'au făcut în domeniul acesta. Pe teritoriul Germaniei de astăzi au apărut înainte de 1871 cam 1000 jurnale, în 1881 peste 2000, iar în 1900 7000, mai bine zis 8000, dacă socotim și de specialitate și cele umoristice. Numai Germania a expedit în 1900 un milion de exemplare de jurnale.

Voiam să îmi fac o idee despre viața de a unui jurnal mare german și am stat câțiva sursi, într'o noapte de vară, în sediul »Leipziger Neueste Nachrichten«. (Ultimul din Lipsca) Ceace am văzut n'am s'ar odată. Am vizitat tot ce era de vizitat. În anulul a trecut peste 300.000 de exemplare huetul asurzitor al mașinilor gigantice, crează câte 4 mașini același material, mămăncău hârtia de pe suluri în 2—3 secunde; în tăcîntul culegătorilor din sălile excelent (o gardă de vre o 60 de culegători alrgăturile cu perieturi prime, cu revizi-

cari, adunate la un loc și apăsate pe hârtie lăsau urme de cerneală pe ea, pentruca mai apoi să se poată despărți literile iarăși — ceea ce recerea o muncă înceată și migăloasă, fiindcă fiecare exemplar trebuia, din caz în caz să treacă prin mîna tipografului, pe atunci König a înzecit iuțea tipăririi și dintr'o simplă »presă« tipografică a construit o »mașină« respectabilă, aplicînd aburul în locul brațului omenesc.

Numai pe numele lui a putut să ia tipografia un avînt ca cel de astăzi. Fără de König n'am cînti cu atîta ușurință gazetele mari, răspîndite în toată lumea, și de sigur nici »Tribuna« n'ar putea să zboare în zorii dimineții în mîinile zecilor de mii de cititori. (Un mic lapsus. Să fiu augur bun!) După König au venit alții, cari au ușurat tipărirea foilor și cărților: Robert a inventat hârtia »fără de sfîrșit«, așezată pe suluri mari, revoluționînd astfel tipărirea gazetelor; Mergenthaler a inventat mașina de cules, Hermann galvanoplastica, Meisenbach autotipia și alți zeci și zeci de tipografi și chimici harnici au contribuit ca să ajungem la minunatele rezultate, de cari ne bucurăm astăzi.

Ținînd în mîna un volum legat frumos și tipărit cu litere elegante citește, care să-ți aducă bucurie sufletească, nici nu-ți poți da seama câte sbuciumări au trebuit să îndure atîtea generații de oameni, pînă să ajungă a avea în mîna un product tipografic atît de desăvîrșit. De câte ori ia-i din bibliotecă o carte de bibliofil, tipărită după gustul englezesc spre pildă, cu caractere și ornamentații engleze într'o legătură solidă și elegantă, ai o bucurie, care te predispuce să citești

cu mai multă plăcere paginile volumului respectiv.

Fără de König n'am putea să ne bucurăm de bunătățile culturii de astăzi, căci n'ar fi atît de lefțină și de bine redactată o carte și o gazetă, luînd în considerare cîtă muncă s'ar fi pierdut în zadar, fără de invenția mașinei acesteia.

Pentru ca invenția să aibă succesul dorit, s'a asociat König cu alt german, cu mecanicul A. Frederic Bauer și din mașina, descrisă în fața autorităților engleze astfel: »o mașină, care să mijlocească, ca de aici înainte să nu se mai tipărească cu presa de mîna, ci cu ajutorul aparatelor, cari lucrează singure, fără de ajutorul mîinii omenești«, a ajuns cu timpul în urmă îmbunătățirilor întreprinse, de a avut satisfacția sufletească să vadă cum se tipărește cel mai mare ziar de pe atunci, și chiar și de astăzi; »Times« ul cu mașina sa. O fabrică mare, care a pus o în serviciul neamului său, a răspîndit apoi mașinile de tipărit sistem »König și Bauer« în toate direcțiile rozetei vînturilor, încît în 1882 se tipăreau 3050 de oficine cu mașinile inventate de el. Un fiu al lui König a făcut îmbunătățiri treptate mașinei, contribuînd astfel și el la gloria tatălui său. Fabrica mai există și astăzi, este una din cele mai mari din lume și are peste 2000 de lucrători, pe când la început abia că avea 389. *) În muzeul amintit din Lipsca am văzut

*) Cine se interesează mai de aproape de evoluția tipografică, află un articol interesant scris de conducătorul editurii »Minerva« dl Gh. Filip, în Almanahul tipografic IV.

Situația politică.

Declarațiile miniștrilor Székely și Hieronymi.

Bogată în momente de însemnătate s'a sfășurat și ziua de Duminică, în lumea politică ungurească. Doi membri ai guvernului, cei mai de seamă poate prin individualitatea lor, ministrul de comerț Hieronymi și ministrul de justiție Székely, au sfășurat în cercurile unde și-au lansat candidatura, programul guvernului, înfățișându-l fiecare în lumina vederilor sale individuale. Programul dat de ministru Székely, pare, deci în mod firesc, întrucâtva mai liberal și mai atractiv pentru partidele democratice ungurești, nu însă în aceiași măsură pentru noi neamurile nemaghiare.

Reținem din cuvântarea ministrului, roșind la Szombathely, următoarele pasaje:

— Convingerea generală în țară e, că soluția cel atârână de înfăptuirea multămitoare a reformelor electorale. Nu voi să învinuiesc pe cel care, potrivit angajamentului ce-au luat asupra lor în mod neîndoișor, au trecut pe umerii noștri sarcinile acestei reforme. Ba sânt gata să admit că ei, din de teama ce aveau de judecata poporului, au în vedere și considerații mai cinstite. Căci un sistem de defectuos ni-s'ar părea actualul sistem instituțional al țării, nu vom putea trage la îndoială, că acest sistem a asigurat în scurgerea vremii îndelungate, prin multe multe întempestări, existența noastră națională, precum și înfăptuirea noastră cultură.

— Vom merge cu extinderea drepturilor politice până la linia extremă, pe care ne-o dăruiesc garanțiile dezvoltării neamului și a culturii noastre. Nu credem că între instituțiile democratice ar putea izbucni conflict. Sântem convinși că ele se vor sprijini reciproc. Ungurimea, în trecut, și a păstrat demnitatea nu prin majoritatea sa disparentă în țară, ci prin faptul că popoarele conlocuitoare din țară, toată divergența aspirațiilor lor de limbă și tură, au fost avizate la conducerea politică angurimii și vor fi avizate și în viitor. Și toc-

— mijlocul turnătorilor matriceelor cilindrice ce pentru ar; în zgomotul sălilor rezervate pentru reparații — numai atunci mi-a venit la cunoștință încă enormă, îndeplinită de culegători, de metierii și de redactorii în folosul conștienților lor.

— Și dezvoltarea asta fabuloasă avem să o mulțumim în mare parte fiului de țaran din liniștitul șel Eisleben. Schintela a sburat și a prins, nu spre rău, ci spre binele nostru.

Dar viața tipografului sărac Frederic König e că ne poate învăța și pe noi ceva, afară de cele înșirate până acum. Dacă nu mă înșel, și nu e să mă înșel, există o aversiune la noi față de meseria aceasta, după cum trăiește aversiunea aceasta inexplicabilă și față de celelalte meserii înșitate. Prea multă lume dela noi rostește cuvântul «tipograf» cu un fel de dispreț, ca și când ar culege literele cu pricepere ar fi dejosor.

— De-am avea noi mulți tipografi români de seamă, spirite de întreprindere, cari să ajungă cu timpul editori dibaci, credeți că am sta pe treapta aceasta primitivă de editare de cărți?

mai din motivul acesta e de-o importanță vitală ca naționalitățile să fie mulțumite cu soarta lor. În fruntea unor naționalități mulțumite vom putea dezvolta mai multă putere, încunjurați însă de dușmani interni ne vom risipi zadarnic toate forțele noastre cele mai de valoare.

— Pe terenul drepturilor presei, voi urma o direcție liberală, atât în ce privește executarea actualului legi de presă, cât și în alcătuirea reformei acestei legi. Voiesc ca, în marginile legii, libertatea de convingeri, să se bucure de-o libertate cât se poate de deplină. Având în vedere scopul acesta, cred că se impune în mod firesc cașarea instituției despre cauțiunea ziarelor politice.

Ministrul de comerț Hieronymi, a făcut la Kőványa, o aspră critică a gospodăriei coaliționiste. A vorbit apoi despre reforma electorală, rămânând în marginile programului dat de contele Khuen în cameră.

Sârbii radicali contra guvernului.

Ziarul justhrist «Magyarország» va aduce în numărul său de mâine următoarele declarații ale șefului politic sârb Iasa Tomiet:

— Contele Khuen a pornit un război crâncen contra sârbilor radicali. Acest partid e de mult dușmanul contelui Khuen, — încă de pe când primul-ministru era ban al Croației. La vechea dușmănie se mai adaugă, că primul-ministru Khuen a transplantat sistemul său de guvernământ din Croația și Ungaria.

Contele Khuen a pactat cu partidul independent sârb din Croația, a pactat apoi cu deputații naționaliști din Ungaria, și numai partidul sârbilor radicali n'a intrat la firiguielei cu el. Deci acest partid a intrat mai bucuros la învâlele cu acei barbați politici unguri cari învâlele cu el.

— Partidul independent sârb din Croația a părăsit atitudinea opoziționistă, după ce contele Khuen făgăduise sârbilor că le va da autonomie națională și că le va da și mâna de ajutor ca să zdrobească la alegerile congresuale pe sârbii radicali. Contele Khuen a fixat același termen pentru alegerile parlamentare și pentru alegerile congresuale ale bisericii sârbești, așa că partidul sârbilor radicali va trebui să lupte în același timp în două părți. Prin măsura asta primul-ministru a voit să-i slăbească. — Din cele 37 de cercuri sârbești partidul radical a avut la congresul trecut 29, iar 8 le-au avut celelalte partide sârbești.

— Contele Khuen a recurs apoi la arma calomniei. A răspândit prin ziarele ce-i stau aproape că la fondurile bisericii sârbești sânt stări neregulate. Totodată se vorbea că în procesul pe care biserica s'ar bească îl are cu ierarhia română gr.-or., comitetul executiv, ales de congres, împarte onorarii mari advocaților și istoriografilor cari pot servi cu date și documente necesare pentru acest proces. Acum, de odată, contele Khuen a declarat o comisiune pentru revizuirea administrării fondurilor. În fruntea acestei comisii e consilierul ministerial Joanovits Pál, care are încă socoteli nerăfuite cu congresul. În baza paragrafului 22 al constituției bisericii sârbești, controlul e de căderea congresului, iar ministrul președinte nu poate să examineze decât conturile revizuite odată de congres.

Cu toate astea comitetul executiv ales de congres a remis cărțile și socotelile spre revizuire, pentru că și comitetul dorește să se vâdească neameinicia bănuielilor ce s'au adus. Totodată a protestat însă contra trimiterii lui Joanovits și a cerut guvernului un alt delegat.

— E de menționat că între biserica sârbească și cea românească e în curgere un mare proces

pentru mănăstiri. E vorba de vre-o 6000 de pogoare de pământ, precum și de alie averi prețioase. În procesul acesta guvernul voiește să excepționeze onorariile. Acesta e însă dreptul comitetului executiv, dar onorariile nici nu sânt mari. Opinia publică a fost mult agitată de chestiunile acestea și opinia publică sârbească va sprijini comitetul executiv față de amentecul ilegal al contelui Khuen.

Justhiștii dați în judecată.

«Magyarország» scria, luna trecută, că guvernul vinde pentru bani funcțiile nalte. Așa, un prefect din părțile sudice și-ar fi cumpărat situația cu 100.000 de coroane. Consiliul de miniștri din 30 Martie a hotărât ca guvernul să întenteze proces de calomnie contra numitului ziar. În baza acestei hotărâri ministrul de justiție, Székely, a dat instrucții prim procurorului Czárán István, să pornească procesul imediat. Prim-procurorul a încredințat intentarea procesului procuraturii din Budapesta.

Consiliu de miniștri.

Mâine, Miercuri, membrii cabinetului vor ține un consiliu pentru a hotărâri probabil termenul publicării alegerilor parlamentare. În cercurile politice n'a transpirat nimic pozitiv asupra acestui consiliu.

Campania electorală.

Iarăși d. Babeș.

D. Babeș nu vrea să înțeleagă că activitatea d-sale politică, date fiind cauzele detestabile cari o împing, manifeste-se supt orice formă, nu poate să fie altă decât o activitate de rezervă. El se re-

trage «cel puțin de ocazional» din politică și a izbucni o clipă să-și creeze aparența omului de bună credință, când, duplicitatea d-sale politică, ești la iveală. Și de atunci zadarnic a mai încercat o reabilitare, — nesinceritatea intențiilor d-sale s'a accentuat tot mai limurit. Și dacă totuși s'a mai îndoit cineva de aceste intenții, scrisoarea ce publicăm la vale îl va dumiri pe deplin. Căci iată ce ne scrie d. Babeș:

Observările dv. oferitoare la declarația mea din 2 Aprilie reclamă unele reflexiuni.

Cînd prin telegrama din 24 Februarie am fost desmînjit știrea prematură, deci nebazată, despre candidarea mea în unele cercuri electorale: am fost dat expresiune fidelă — deci pînă nici o «rezervație mentală» — intențiilor mele actuale; aceste intențiuni nici azi nu mi-le am schimbat căci nu am eșit din poziția rezervată, pe care sigur mi-am impus-o.

Conștiu de datorințele mele față de neam și biserică, precum și de poziția mea independentă: nu mă poate împedeca în determinarea atitudinii mele ulterioare nici interpretarea forțată a unei declarațiuni precedente, care singur mă țin competent a o interpreta conform intențiunii proprii.

Ce privește scrisoarea mea adresată unui coleg din Făget, dificultată de dv. — aceasta nu reclamă nici o deslușire, deoarece o scrisoare privată, între oameni corecți, nu poate forma obiect de discuție publică.

Atît însă poate constata oricine — chiar și din citatele dv. — că nu a fost vorba despre un act contra intereselor neamului, ci tocmai despre salvarea unui cerc românesc, ajuns în mîni străine.

D. Babeș protestează contra «rezervației mentale» ce i-am atribuit-o și în același timp declară că «singur se fine competent a-și interpreta intențiile». D. Babeș lasă apoi să întrezărim, că imboldul care-l silește să-și puie eventual candidatura la Făget nu izvoarește decât din nobila îngrijorare ce l-a cuprins de soarta unui «cerc românesc ajuns în mîni străine» și pe care d-sa voiește să-l «salveze».

Fotografierea cu electricitate a lui

DAJKOVITS

Pe timp înourat și întunecos sânt cele mai acomodate.

== «Saspalota» în Oradea-mare — Nagyvárad.

Babeș surprins în flagrant de-
presus de orice îndoială că par-
dului nostru național își va desfășura steagul în-
r'un cerc atât de românesc cum e al Făgetului,
ar d. Babeș declarase textual că »nu-și va pune
candidatura față de vre-un român«.

Lăsăm la aprecierea publicului speculațiile și
vezile ale d-lui Babeș, — speculații a căror
credință nu o va trage la îndoială nimeni.

Tagányi candidat la Lipova.

»Pester Lloyd« de obicei bine informat, ve-
stește o senzație: Tagányi Sándor candidază și
la Lipova! Se pare că după succesele de alaltă-
ieri, d. Tagányi s'a convins că la Radna nu are
ce căuta, căci va cădea în mod rușinos și acuma
își caută un cerc mai sigur unde afurisiții de
români nu-s în majoritate și e nădejde mai multă
de deputație ca la Radna. Și-apoi bani sânt
berechet, așa-i de Tagányi, încât poți cheltui
încă pe un cerc. Numai să nu cazi între două
scaune, jardou între Radna și Lipova, în Mu-
răș!

Candidați unguri.

La *Salonta Mare* un conte *Tisza Kálmán*, pro-
babil o rudă a contelui Ștefan Tisza a fost pro-
clamat candidat »cu mare însuflețire«. Un pui de
oligarh proaspăt care va mări tabăra tăcerii și
voturile guvernamentale în cameră.

La *Băntâb* candidatul kossuthist e Behó Zoltán
și candidatul justhst e Vertán Etele, armean.

Cercul *Akosfalu* din săcuime va avea candidat
pe un tânăr cunosător al chestiilor românești
Dr. Gyárfás Elemé, cu program guvernamental.
Gyárfás a scris câteva studii mai mărunte despre
chestii românești. Adversarul lui e kossuthistul
Karmasz Kálmán.

La *Nagykapos* se pare că vor lucra și bani —
americani. Candidat fără partid e contele *Széchenyi*
László al cărui singur talent stă în faptul că e
bărbatul — nevastă — și a frumoasei *Gladis*
Wanderbilt, fiica milionarului american. Bani din
America vor face deci deputați în Ungaria.

Timișoara are candidat guvernamental pe d.
Návay Lajos.

Candidatul din *Füred* (Dă) a fost ofe-
contelui *Zitny*.

Alt ministru candidat e d. *Hyeronimi* pentru
cercul *Csongrád*.

La *Alba-Iulia* a fost proclamat încă un candi-
dat guvernamental, fostul deputat *László Mi-
hály*.

Unul dintre șefii justhiști, contele *Batthyány*
Tivadar e candidatul orașului *Szekszárd*.

La *Târgul-Murășului* cercul I. e candidat unul
din cei mai mari șovinști kossuthistul *Fenyvesi*
Sonia, în cercul II e *Désy Zoltán* cu acelaș pro-
gram.

Încă un ziarist și scriitor ungur e candidat
guvernamental la *Miskolcz*: d. *Lipcsey Adám*.

Din România.

Simptome îngrijitoare. Ni se scrie din Bu-
curești: O îngrijitoare boală se manifestează la
unii dintre tinerii de astăzi. Boala donchișotismu-
lui, de care credeam că toții că am scăpat, a
început să se întindă larși ca peșinginele. De
cum a prins câteva noțiuni elementare de socio-
logie și filosofie, Don Chichotul român își în-
chipule că în mintea lui este concentrată întreaga
înțelepciune a universului, că n'ar trebui să se
facă nimica, fără a i-se cere învoirea lui prela-
bilă. El vei vedea pe neorientatul Imberb, cum
»combat«, cum pune lumea la cale, cum insultă
și aruncă cu norol în cele mai de seamă perso-
nalități. Cele mai ridicole banalități le îmbracă în
fraze pompoase, cu cari încearcă a orbi pe cei
naivi.

Este cunoscut că toți semidoctii, volind să-și
afișeze cunoștințele, totdeauna discută mai întâi
ființa lui Dumnezeu. Totdeauna ei neagă existența
lui Dumnezeu. Dar Chichotul nostru modern,
face de regulă pe cosmopolitul, injură într'un
mod trivial mai întâi curentul naționalist și pe
șefii acestui curent. De ce? Pentru că așa e la
modă. Pentru că presa jidovită din țară nu face

nimic, până nu injură pe cei doi mari bărbați
ai neamului nostru Iorga și Criza.

Am asistat zilele acestea la conf. înfa unul
fără student, care a vorbit despre aspectele cari
se observă în viața tinerimii noastre de astăzi.
Am rămas urmit de potopul de vorbe, de incon-
știența cu care se năpustește asupra a tot ce avem
mai bun, mai ales, mai înalt. Despre ce n'a vor-
bit acest teribil băiat! Începând dela facerea lu-
mei, a ajuns la construirea baloanelor fără cârmă,
dela terorismul faraonilor egipteni a ajuns la
naționalismul de azi. Cliseile jidovești cu pseudo-
apostolii au fost reeditate într'un chip cu totul
nou. Căci Don Chichotul român, tinde totdeauna
să fie și original. Citez din darea de seamă pu-
blicată în jurnale despre conferința absolutului
facultății de filozofie Petre Georgescu:

»D-sa începe prin a spune că, sânt câteva luni
de când studențimea universitară s'a întrunit în
congresul de a lași spre a putea stabili o legă-
tură unitară a tuturor românilor și spre a fixa un
fel în viața socială. Ideea congresului nu a fost a
nimănu, a fost a tuturor, a fost a timpului, căci
după bubuitul tunurilor din 1907 sosise epoca
când trebuia trezită conștiința națională.

Dacă însă congresul n'a reușit, zice dl Geo-
rgescu, să îmbieze studențimea la un botez ge-
neral, vina nu este decât a pseudo-apostolilor,
cari au dat acestui congres un caracter politic-
naționalist.

Face apoi portretul pseudo-apostolilor arătân-
du-i ca pe niște oameni robiți seducerei, cărora
le place parada și delirul și cari nu urmăresc
altceva, decât să excite frenezia și fanatismul.

Se întreabă de ce în congresul dela lași, stu-
dențimea nu s'a ocupat de nevoile vitale și
adânci ale popoului din regat și răspunde că
era greu să se poze mai ocupe de ele, când aproape
fiecare student este preocupat de gândul unei
câpătueli.

Nu prezintă aceste fraze un simptom îngrijitor?
Congresul dela lași a fost ridicol? Dacă n'a
avut alt rezultat, acest congres a grupat cel pu-
țin câteva zile pe studenții din toate ținuturile
locuite de români. Și este destul și atâta. Aceste
simptome ne aduc aminte de școala lui Al. Ma-
cedonski, a cărei lozincă era distrugerea lui Emi-
nescu. Firește această școală s'a înmormântat în
această ridicol. Donchișotismul manifestat la

această școală va avea credem
scump se pierde, că tineri, cari ar putea fi folo-
sitori societății, tinzând a se pune în evidență. Își
aleg calea insultelor și a disprețului pentru tot
ce este național. Cazul dela București se repetă
mi-se pare și în alte părți și ar trebui să se for-
meze o campanie de distingere a acestui nenor-
ocit curent.

Scrisori din București.

Propaganda catolică. — Țiganii la înmor-
mântare. — Memoriul ungarilor din Bu-
curești. — Ferrer pe scena bucureșteană.
O broșură binevenită.

București, 3 April.

Ziarele din București au discutat zilele acestea
cu multă pasiune campania începută de preotul
Vasilescu din Prahova în contra Mitropolitului
Primat al României. Numitul preot a ridicat o
surină de acuze în contra înaltului prelat, decla-
rând că el nu va mai oficia în biserică până
când nu se va lămurii chestia zvonurilor, pe cari
le-a auzit. Câteva ziare au publicat și memoriul
înaintat de acest preot sfântului Sinod. Din fe-
lul cum era redactat memoriul, mulți au constat-
at că avem a face cu opera unui om irrespon-
sabil. Alții atribuiu acuzele îndrăznețului preot
faptului că mitropolitul Primat n'a voit să l nu-
mească într'o parohie, pe care preotul Vasilescu
o cerea. De aici apoi dorul de răzbunare.

Discuția ivită în jurul acestei chestii e de na-
tură de a știrbi vaza și autoritatea întregel bise-
rcii românești. Ziarele, pentru cari această dem-
nitate a bisericii nu însemnează nimica, s'au gră-
bit să aprobe direct sau indirect pe năbădăiosul
parinte prahovean. Acum însă se desvăluie ade-
vărata cauze ale calomniilor întreprinse de el.
Și o parte din presa bucureșteană crede a fi
aflat misterul. »Minerva« a întreprins o anchetă

în aceasta penibilă afacere și rezultatele ace-
stei anchete, dacă sânt satisfăcătoare pentru perso-
nele Mitropolitului Primat, sânt îngrijitoare pen-
tru siguranța bisericii ortodoxe române. Iată ce
descoperit numita anchetă:

În România de ani de zile se face o în-
propagandă catolică. O sumă de singuratici
divizi, fie din cauza netemeinției credinței
fie că aveau în vedere diferite interese perso-
ale au trecut la calolicism. Alături de persoane,
ar fi putut lucra cu folos pentru înflorirea bi-
ricii străbuna, au părăsit această lege și îndi-
cari credem că au făcut bine eșind de supt
pile acestei biserici. De pildă faimosul Caloi
trecut și el la calolicism. Și gurile rele spun
»Românul literar« s'ar fi editând cu banii
propagandă. Prozelții s'au recrutat din toate
turile societății: funcționari, burghozi, pro-
tari și oameni de literă. În ultimul timp pro-
catolici au devenit de o îndrăzneală fără de
mân. Propaganda lor a început să și o eșeri
și asupra preoților ortodocși.

Cât timp a trăit fostul mitropolit Iosif Gh-
ghian propaganda catolică în România s'a în-
pe o scară întinsă, fără ca autoritățile no-
superioare bisericești să atragă atențiunea
în drept de a lua măsurile cuvenite. Preoții
tolici erau în buni termeni cu fostul Mitro-
Ba, după moartea lui, ei lătiră svonul că ba-
nul cleric ar fi trecut la religia catolică.
atunci s'a lătit și în public știrea că mai
preoți, în urma insistențelor fostului Mitro-
Iosif Gheorghian, ar fi trecut și ei la calolicism.
După afirmățiunea unor înalți prelați, pro-
Vasilescu face parte din aceștia trecuți la calolicism.
Atacurile îndreptate în contra actualului mi-
polit Primat sânt pornite deși nu din moti-
politice, nici din dorul de răzbunare al numit
preot, ci sânt opera propagandei catolice în
mânia.

Catolicii supt actualul mitropolit nu mai
face nici pe departe ce au făcut supt Iosif G-
orghian. De aici ura, de aici dorul lor de a
promite pe șeful bisericii ortodoxe române,
zând că în chipul acesta vor înstrăina mulțim
de biserica strămoșească și vor putea să pe-
lască după placul lor în apă turbure.

În contra acuzelor aduse de preotul Vasile-
scu au protestat toți preoții din capitală. Întru că
vește propaganda catolică, ce nu alege mijloc
larat:

— Această propagandă înstrăina, duse
la calomni în contra șefului bisericii române,
câte preoții tolici, va face obiectul unei
discuțiuni în sinodul nostru, al cărui membri
hotărâți să avizeze la măsurile ce se cuvin ca
șguratorilor.

A sosit credem timpul nu la discuții, ci pe
fapte. Urmările propagandei catolice, care și ar
rostul ei în alte părți ale lumii, le-am mai
de altfel acum câțva ani, când cu mal
domnișoarelor Basarabescu, pe a cărei aver
lugarile tollice puseseră ochii. Vechiul p
al românului, nepăsarea a produs toate aceste
mulțumiri de azi. Ar trebui luate măsuri grabi
și energice în contra tuturor aceluia, cari vi
turbure liniștea în biserică străbună.

De multe ori, trecând pe stradele din pa-
mărginașe ale Capitalei țarei românești vizit
rul străin a fost surprins de câte un convoi
dat. Un car mortuar sărăcăcios, în urma lui
preot, iar înainte o bandă de lăutari țigani,
gând de inimă albastră. Acest convoi își
un aspect disgustător. Nu știu cum dar țig
lui lăutar nu-i stă bine decât în cârciumă, su-
hora întinsă »supt stejar la rădăcină«. Li stă
atunci când talmăcește în noapte târzie dur
voinicului ce »stă la masă supărat și bea
neînchinat«. Li stă bine, când acompaniază pe
ce are de înecat vre un gând ce-l chinu
cântă:

Zi de jale, mă țigane, zi de dor
Inima să mi se frângă și să mor.
Inima să mi se nece în venin. —
Vezi așa-i cine pe lume e străin!

A cânta însă după cei ce se duc dintre
spre a nu se mai întoarce nici odată e ceva
de supărat. De multeori până acum tarat
țigant întra și în cimitire. Și, în timp ce
gării cădeau grei pe sicriul de brad, vior

și năul scrișiau ca niște glasuri din altă
penite, ca niște sirene, al căror vers e numai iro-
și batjocură. Toată solemnitatea dureroasă a
răii era parodiată în chipul acesta.

de acela prefectul poliției capitalei, în înțele-
atid e cu Mitropolitul primat a dat un ordin tutu-
circumscripțiilor polițienești de a interzice pe
or conducerea morților la groapă cu lăutari.
area lăutarilor în cimitire a fost interzisă cu
lvârșire. Ca măsură preventivă s'a dispus că
lăutari, cari vor contraveni acestui ordin, vor
priti de a mai cânta pe întreg cuprinsul ca-
iei. Măsura firește nu poate fi decât lăudabilă
taril își au rostul lor lângă cel viu. Morții?
lăutaril au parcă numai menirea de a distra
norții nu au nevoie de distracție.

o nănia e pământul, pe care se întâlnesc cele
multe curente de propagandă. Catolicii, so-
știi, jidovii și ungurii. În Dobrogea bulgaril
povenii. Toți au de spus câte ceva. De pro-
nda ungurească am mai vorbit. În fruntea
tel propagande stă agentul Iudeo-maghiar
ier Németh. Acesta, prin limbușia lui adeseori
lus pe meseriașii și lucrătorii unguri în con-
cu autoritățile. Până când într-o bună zi
tia l au întors spatele. Situația spionului er
nintată. Căci de îndată ce rezultatul acțiunii
nu s'ar fi mai observat, ar fi încetat și sub-
mai ma.

Aceia, în ziarul »România Hirlap», începu
atolice pe toți adversarii săi în niște termeni
pro trivialitate fără păreche. Începu să desco-
atolice scandalurile familiare, să insulte. Astfel mem-
l me coloniei maghiare se văzură dintr'odată nă-
n moți de o ploaie de injurii. Ei au înaintat zilele
numit a autorităților superioare românești un me-
e în ju, în care arată atitudinea lui Scheier Né-
destăinuind totodată rostul lui de spion
ucurești.

osif O acest memoriu membrii coloniei ma-
de are declară că ei voiesc să trăiască liniștiți
năne, așnici pe acest pământ al României, care le-a
multă adăpost și mijloace de trai. Ei vor să fie
să pesitori acestei țării. Din cauza agitațiunilor e-
lui maghiarizat, Scheier, ei nu pot însă avea
erut. Memoriul arată că ei în diferite rânduri
erut consulatului austro-ungar din București
scape de acest om. Cererea lor n'a avut însă
un rezultat. Ba furia iudeului a devenit și
prinsă. De aceea ei vor să scape și să se
lor românești să îsgonească pe acest agent
ocat ordin mijlocul lor. Ei nu fac politică și
or să știe de provoările lui Scheier. Memo-
este iscălit de toți fruntașii unguri din Bu-
ști. Termenii în cari este scris, sânt cât se
e de neprecizioși. Coresp.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 5 Aprilie n. 1910.

Cometa Ini Halley.

notița publicată mai pe urmă despre aceasta co-
în să observ că ea trebuie căutată dimi-
la răsărit, (iar nu la apus), după cum apare
n notița comunicată de mine mai înainte.
arte puțin probabil, ca cometa să fi fost vă-
cu ochil liberi, deși pe lângă un cer curat
și nu e al nostru) nu e nici chiar exclus.
Cometa 1910 a fost văzută și ziua cu ochil li-
dar lumina cometei lui Halley nu poate să
gă o astfel de intensitate, căci intensitatea
de regulă dela apropierea reală de soare,
Cometa 1910 a a fost la o apropiere de câte-
milioane kilometri numai, pe când cometa lui
y la apropierea cea mai mare va fi încă la

90 milioane kilometri depărtare. Ea se apropie
de prezent de soare (în realitate) și va ajunge
distanța minimă (periheliul) dela acela la 19
April, iar intensitatea și mărimea reală a cozil
cometei se ajunge abia după trecerea prin peri-
heliu. Să nu se confunde distanța și mișcarea
reală cu cea părelnică. Cometa de prezent se
depărtează de soare la părere, rămânând tot mai
departe spre dreapta lui, în realitate însă ea se
tot apropie, fiind acum de cea parte a soarelui,
de unde înaintează mereu spre soare și totodată
și spre noi, cari ne aflăm de aceasta laltă parte.

Distanța părelnică a cometei dela soare e de
prezent cam de 10 grade (un grad e cam de
două ori mai mare decât diametrul părelnic al
soarelui, sau al lunii). Fiind deci foarte aproape
de soare ea nu răsare decât cu vr'o 40 minute
înainte de ei și e aproape imposibil să se vadă cu
ochil liberi nu numai din cauza luminii solare
dar și din cauza ceței dela orizont. Să nu ne
stricăm deci așa Ingrabă somnul de geabă —
eu am căutat o dar n'am găsit-o încă — ci să
mai așteptăm vr'o zece zile. Un binoclu nu poate
face bune servicii. Ca punct de orientare ne
poate servi planeta Venus (de prezent lucefar
de dimineață). Cometa trebuie căutată cam între
lucefar și soare, mai mult în vecinătatea celui
dintâlu, dar peste vr'o opt, zece zile.

I. Corbu.

— O brosură bine venită. La Galați a apă-
rut zilele aceste o interesantă broșură de d. I.
Burbea. Autorul acestei broșuri intitulată »Litera-
tură și ziaristică», critică cu mult simț de adevăr
neajunsurile presei noastre de azi. Broșura
este bine venită și credem că ea va face pe mulți
dintre conducătorii ziarelor de astăzi să își adoca
aminte că rostul presei este de a ridica moralul
publicului, iar nu de a l perverti prin diferite știri
de senzație și amănunte asupra scandalurilor de
tot soiul. Iată concluziile, la cari ajunge domnul
Burbea:

»Atunci când ziarele vor lăsa pe cel din urmă
plan știrile de senzație, atunci când misterele din
diferitele stații nu vor mai da loc la atâtea an-
chete nefolositoare; atunci când în loc de vio-
lar s'ar descrie chestiuni de interes general, nu-
mai atunci publicul se va confina cu ea. Până
atunci, dacă nu se poate cere îngrădirea libertă-
ței presei, se poate cere îngrădirea apucăturilor
zliariștilor diletanți. Aceia, cari vor să vorbească
publicului dela înălțimea tribunei unui ziar, tre-
buie să a'ă o răspundere în fața societății. Res-
ponsabilitatea n'o pot avea decât ziarisții de profesie,
oamenii de cinste și de merit. Acești zia-
riști pot să facă ori câtă politică vor vrea. Dar
ziarele lor să nu fie mijloace de zăpăcire gene-
rală. Ei să și aducă aminte că presa politică a e
o mare înrăurire asupra vieții publice și trebuie
deci să dea direcții de înălțare morală.»

Aceste cuvinte adevărate ar trebui însemnate
bine. Ele pot fi citite cu folos și de «publicisții»
noștri din Ardeal, cari își închipue că spre a fi
ceva trebuie să îi numai decât »redactor». Și în
chipul acesta vedem apărând atâtea foi, cari n'au
nici un rost.

— Donațiunea pentru zidirea bise-
ricii orientale române din Viena. Ni-se scrie: Înalt Prea Sfințitul Mitropolit
Ioan Meșianu a binevoit a dăruia pentru
fondul zidirii, considerabila suma de 500
coroane. Pentru aceasta jertă, făcută pen-
tru biserica noastră spre consolidarea, întă-
rirea și progresul națiunii noastre îi ex-
primă comitetul societății noastre Înalt Prea
Sfinției Sale cele mai profunde mulțămite

și-l roagă să ne păstreze și pe viitor con-
cursul Înalt Prea Sfinției Sale, ca să putem
aduce la îndeplinire opera noastră. Viena, 11/1
la 4/IV 1910. General Alexandru Lupu,
președinte.

— Ferrer pe scena bucureșteană. Ni-se
scrie din București: Vânătorii de aplauze și de
glorie ușoară știu să aieagă totdeauna subiectele,
prin cari mulțimea să fie captivată. La unele teatre
populare din Paris s'au jucat larna aceasta zeci
de piese al căror subiect a fost soarta nemuri-
torului anarhist Ferrer. Publicul, recutat de regulă
din pătura cea mai înaltă a societății a aplaudat
cu freneză preținsele cuvinte din urmă ale anar-
histului ucis cu ocazia revoluției dela Barcelona.
Piesele acestea au fost traduse în diferite limbi
și social democrații sânt conduși de șefi evrei
și cum Ferrer era conaționalul lor, nu se putea
ca piesele inspirate de moartea acestuia să nu
fie traduse și în limba românească. Traducerea
firește a fost făcută după felul cum știu să tra-
ducă literații evrei din România.

Una dintre aceste piese avea să se joace aseară
de cătră trupa de diletanți a cercului artistic al
muncitorilor, pe scena dela Casa poporului. Po-
liția a interzis jucarea acestei piese pe motiv că
ea ar contribui numai la agitarea spiritelor. S'au
găsit ziare, cari să protesteze în contra acestei
măsurii.

Iar dacă s'ar fi luat la timpul său dispoziții
în contra articolelor de ziare, în cari Ferrer era
preamărit ca un semizeu, cu siguranță istoria
noastră modernă n'avea să înregistreze odiosul
atentat din seara de opt Decembrie 1909. Și ne-
norocitul Stoenescu Jieia nu ar fi căzut victimă
a nalvității, cu care a căzut tot ce s'a scris des-
pre impilatorii poporului.

— Adunarea generală a Transilvaniei. Ni-se
comunică din Sibiu: Adunarea generală a
băncii de asigurare mutuală »Albina», a
reales în adunarea sa generală ordinară, ținută în
3 al l. c. în Sibiu, pe dl Iustin Bărdosy inspec-
tor școlar i. r., membru ordinar în consiliul de
direcție; pe dl Aron Lupean, oficial superior
militar de contabilitate de edile i. r. la ales mem-
bru nou în acest consiliu, iar pe dl Iosif Lissai
șeful contabilității institutului de credit și eco-
nomii »Albina» membru ordinar în consiliul de
supraveghiere.

— Congresul panslavist din Sofia. Comi-
tetul organizator al congresului slav din Iunie a
decis să invite cu ocaziunea serbărilor congresu-
lui ca oaspeți de onoare pe unele personagii
slave marcante precum și pe reprezentanții so-
cietăților slave și ai municipalităților capitalelor
din diferite regiuni locuite de slavi.

— Necrolog. Subscriții cu Inima frântă de
durere anunțăm tuturor rudeniilor, amicilor și cu-
noscuților, că lubita și în veci neiutata noastră
fiică, soră și nepoată Valeria Maria după un morb
scurt și plin de suferințe, a trecut la cele veșnice
azi, 4 Aprilie n. a. c., la orele 7 de dimineață,
fiind în vârstă de 9 luni. Înormântarea scumpei
detuncte se va face după rital bisericeii gr.-or. ro-
mâne în 5 Aprilie n. a. c., la 5 ore d. a. Arad, la
4 Aprilie n, 1910. Dormi în pace Ingerașul no-
stru! Maria Stauila, bunică. Maria Suciu n. Roșca,
Dr. Ioan Suciu, părinți. Viorel Iordache Suciu,
Eugen Ionel Suciu, frați. Meletiu Suciu, bunic.
Iordache Roșca, bunic.

— Căderea unui balon în apele baltice. Se
anunța din Sassnitz: Balonul Pommern a fă-
cut azi dimineață la Stettin o ascenziune, însă
suferind avarii în sbor a căzut în Baltica. În na-
celă se aflau patru persoane dintre cari două au
fost transportate la uscat și anume: comerciantul
Hein care a murit și un angajat de bancă care
are un picior sfărmat. Cellalți doi și anume de-
putatul din Reichstag Delbrück și inginerul mu-
nicipal Bendulin s'au înecat.

mai trebuie să vă comandați mobile din Budapesta

apătă garnitură întreagă din lemn masiv pentru aranjarea dormitoarelor și constă din:
dulapuri, 2 paturi, 2 dulapuri de noapte cu marmoră, 1 spălător cu marmoră și cu oglindă pentru suma de 360 coroane.

Tot aceeași cu toaleta în 3 părți 400 coroane.
economisire în spese de transport, pentru că întreaga garnitură se expediază franco conform tocmeții separate, în oricare parte a Ardealului.
provință la dorință prezentăm în persoană bogata noastră colecție de mustre și servim cu prospecte și cu desemne. - Să fim atenți la firmă!

pentru că dela Székely și Réti
fabricanți de mobile în Marosvásárhely,
și constă din:

— **Erupția Aetnei.** Se telegrafiază din Catania: Erupția Aetnei continuă a fi neschimbată. Lava pe la Montencilla străbate în mijlociu 6 metri pe oră. Cea din câmpia Lisi înaintează încet și se află la 3 km., la Est de Belpasso. Populația este liniștită. — Papa și-a trimis telegrafic binecuvântarea asupra populației amenințate.

— **Moartea aviatorului Leblon.** Se anunță din Saint-Sebastien: Aviatorul Leblon a murit în urma rănilor primite dela aparatul său care a căzut peste dânsul.

Cadavrul a fost adus pe cheu unde au sosit în grabă autoritățile și o mulțime enormă.

Medicii au făcut eforturi prelungite pentru a readuce pe aviator la viață însă inutil. Doamna Leblon asista la sbor și a văzut scena catastrofel. A avut loc o scenă sfințioasă. Un vapor a încercat în zadar să remorcheze aparatul.

— **Explozie într'un arsenal.** Din Paris se telegrafiază că în arsenalul de pirotehnie din Cherbourg a explodat ieri o cartușă de dinamită. Din norocire, explozia s'a întâmplat înainte de începerea serviciului.

Laboratorul s'a prăbușit. Nu se știe care e cauza exploziei.

— **Vechimea pământului.** În studiile geologilor și fizicianilor, asupra vechimei pământului, găsim păreri foarte variate și rezultate foarte nesigure.

Geologii după studii foarte amănunțite, cred că pământul există mai de mult decât de 300 milioane de ani, și numai decât vin apoi fizicianii cari calculează formațiunea coajei conform legei calorice, și ne spun că nu poate fi mai vechiu decât de 20—30 milioane de ani.

Un drum nou pentru stabilirea vechimei planetei noastre, ne-a deschis studiul surselor radiative și evoluțiilor acestora.

Ca rezultat final al acestei evoluțiuni, ne rămâne destul de cunoscutul Helium. Thorium a stabilit cu ajutorul acestuia, cifra cea mai apropiată de adevăr. Rezultatul cercetării sale a fost stabilit în cifra de 240 milioane de ani, rezultat ce se apropie mai mult de cele ale fizicianilor.

— **Pentru 60 de fileri,** poți pregăti ușor acasă 2 litri licheri Alasch sau Anisette, Benedictin, Chartreuse, Curacao, Persecă, Pară imperială, Chimin, Cafea, Rosa, Vanilie, Silvoriu, Rachiu de drojii și Rom. 10 doze în prețul de 6 coroane, cu modul de pregătire expediază franco. Burger Frigyes, farmacist în Cluj—Kolozsvár.

DEIN PAULA
mare depozit de pălării pentru dame.
ARAD, Weitzer János-u. 9.

Felurimi.

Un înalt funcționar european fusese trimis într'un colț al Tonkinului ca să potolească o revoltă. El chemă, după liniștirea spiritelor, pe un înalt mandarin, care nu era străin de agitații; îl introduse într'o pagodă și-i zise:

— Iată, grație energiei mele, pacea s'a reîntors în țara ta. Acum eu plec; dar bagă de seamă. Aici, în templul acesta, o să las un ochiu al meu, care să vadă tot ce faci.

Și, cu un gest hotărât el își scoase din orbită ochiul stâng și-l puse cu emfază alături de un buddha de sticlă, în prezența mândrinului uluit. Apoi, cu pasul majestuos, se depărtă. De atunci — spune legenda — vreme a trecut; ochiul e tot în pagodă, iar localitatea e liniștită.

Se înțelege că ochiul europeanului era de sticlă, ca și chipul lui Buddha și că posesorul lui avea în geantă alți ochi pentru schimb. Dar efectul sugestiei fu enorm și durabil.

ECONOMIE.

Apel către întreg neamul românesc.

Cu modestia cuvenită meseriașii români din cetatea Bistriței, deși în număr frumuseț, totuși în proporție cu străinii sântem puțini — venim a lansa acest apel.

Noi meseriașii români, cari sântem copleșiți de concurența colegilor noștri străini, cari avem a ne lupta prima dată cu începutul, apoi cu neajunsurile zilnice, ne luăm libertatea a apela la frații noștri de un sânge: preoți, învățători, адвоcați, medici, funcționari, proprietari și economi, că în aceste zile de grea încercare pentru toți meseriașii români, să binevoiască a dovedi că frate la frate trage și că »prin unire la unire«.

Apelăm cu toată insistența la inimile românești ca să ne dea sprijinul material, îmbiindu-ne pentru executarea lucrărilor trebuincioase pe cari promitem că le vom executa cu conștiință deplină și pe lângă prețurile cele mai convenabile posibile.

Stimate public românesc. Până se poate nu-ți îmbia lucrul la streini, ci ajută-ți fratele, căci prin aceasta contribui la ridicarea meseriașilor români, la înaintarea și înflorirea întreg neamului românesc.

Rugăm a ni se da încrederea la care cu insistență apelăm căci trăim zile foarte grele, și noi meseriașii români le cunoaștem și simțim mai mult amarul.

Am regreta din adâncul inimii noastre de fii buni și credincioși ai neamului din care facem parte, dacă acest modest apel ar avea rezultatul așteptat și nu ar găsi ecou în inimile fruntașilor neamului românesc.

Dați dovadă frați de un sânge, că ne cunoaștem datorințele față de clasa de mijloc cea mult așteptată și dorită de părinții noștri și nu lăsați ca streinii să se îmbogățească de pe pielea poporului românesc și în secolul al 21-lea ca și în trecut.

Asigurând neamul din care facem parte că vom servi cu lucruri, cari numai mândrie ne face, semnăm din încredințarea tuturor meseriașilor români din localitate. Cu deosebită stimă: Alexandru Roșu fotograf, Clement Anislu păpușar, Gheorghe Mateiu tipograf, Pavel Besuan arhitect, Ioan Morariu păpușar, Pavel Pop văpsitor de odăi, Vasile Lungu măsar, Traian Turturean lăcătar, Nicolae Mureșan faur, Nicolae Pastean faur, Mihailă Figan faur, Alexandru Iacobelescu rotar, Ioan Vermeșan văpsitor de odăi, Ștefan Bunea curelar, Ilie Telcean cojocar, Gheorghe Negrea cojocar, Ioan Avram croitor, Dumitru Cepănar croitor, Vasile Călian păpușar, Ioan Pop păpușar, Ioan Horhondar, Ioan Moldovan, Ioan Petringel, Pavel Moroșan, Pavel Butuc, Pavel Botcar, Ștefan Aendeau, toți întreprinzători de zidărie, Ioan Zegrean, pardositor.

Plata grânelor din Aradul-Nou

2 April 1910

S'a vândut azi:

grân 2—300 mm.	12 50 — 12 70
orz mm.	6 10 — —
ovăs mm.	6 70 — —
secară mm.	8 10 — —
păpușol 300 mm.	5 60 — 5 65

*Prețurile sunt socotite în coroane și după 50 kg

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 2 Aprilie 1910.

Prețul cerealelor după 100 kgr. a fost următorul:

Grâu nou

De Tisa — — — — —	28 K. 95—30 K. —
Din comitatul Albei — — — —	28 » 80—29 » 80
De Pesta — — — — —	28 » 90—29 » —
Bănățanesc — — — — —	28 » 95—29 » —
De Bacica — — — — —	28 » 60—29 » —
Secară de calitate I. — — — —	19 » 75—20 » 05
Secară de calitate mijlocie 19 »	55—19 » 65
Orzul de nutreț, calitate I. 14 »	75—14 » 95
Ovăs de calitate I. — — — —	15 » 70—16 » —
Ovăs de calitate a II. — — — —	15 » 40—15 » 60
Ocuruz — — — — —	14 » 80—15 » —

BIBLIOGRAFII.

La **Librăria »Tribunei«** se află de vânzare: **«Viforul»**, dramă în 4 acte de B. Delavrancea Cor. 2.50 plus 20 fil. porto. **Povestiri alese** de Ion Dragoslav Cor. 0.55 plus 10 fil. porto.

I. Russu-Sirianu: La Roma, schiță din călătorie . . . . .

Dr. E. Babeș: Diagnoza . . . . .

A. Cosciuc: Nutrirea animalelor de casă (op. premiat)

A. O. Maior: Bibliot. copiilor, vol. II. » v. III și IV.

Isidor Ieșan: Românii din Bosnia și Herțegovina în trecut și prezent

„Impresii de teatru din Arde

de Zaharie Birsan.

Prețul 2 coroane

plus 20 fileri porto.

Comandele de cărți etc. precum și prețurile să se adreseze către: **Librăria »Tribunei«** Arad str. Deák ferencz 20.

Poșta Redacției.

N. G. Veneția. »Mulțumite publice« numai la partea taxabilă a ziarului.

Posta Administrației.

A. Târziu, Hususău. Adresează-te adresa Dr. Paul Rotariu, Timișoara.

Francisc Cosma. Peer. Sigur din greseli publicat 3 cor. în loc de 8 coroane.

Dumitru Titoni, Bistrița. Am primit abonament până la 1 Iulie 1910.

Redactor responsabil: **Iuliu Giurgiu** »Tribuna« institut tipografic, Nichin

Un scrietolo

— cu praxă —

caută aplicare în cutare cancelarie cațială. (A se adresa la administrația ziarului »Tribuna« Arad).

Caut

Un candidat de adv

— cu praxă —

pe lângă condițiuni favorabile. — Prețurile sunt rugați a se adresa la subșeful **Basiliu P. Harșanu, avocat** în

Credit pe ipotecă, pe camb

și pentru oficianți

mijlocește

Herzog Sándor

ARAD,

str. Weitzer János

Telefon nr. 376.

„IȘIANA”, inst. de credit și econ. la Timișoara.

CONCURS.

Se cere ocuparea postului de funcționar la Institutul de credit și economii „Timișoara” din Timișoara, se publică concursul de concurs, pe care se cere să cunoască perfect în vorbire cât și în scriere limbile maghiară și germană și să fie pe în calificat. Afară de aceasta concursul trebuie să aibă praxa necesară pentru a conduce singuri registrele institutului și a compune singuri bilanțul, iar până la termenul fixat mai jos pentru trimiterea cererilor, să se prezinte în persoană la

și să primească...
a remunerațiunile împreună cu acest post

Salar anual . . . K 1,400.—
bani de cvartir anual K 420.—
Tantiemă anual circa K 300.—
eventual adaos de sumă
peste anual . . . K 210.—
In total K 2,330.—

cererile însoțite cu documentele în regulă să fie trimise până la 15 Mai a. c. la

Directiunea

Candidat de avocat

cu praxă

aplicare momentan în cancelaria lui
Hariton Pralea, avocat, Sárkány,
angă. condițiuni favorabile.

S'au ieftinit cărbunii.

Care de acum își câștigă sau abonează cărbuni și cochs pentru iarnă, economisește 25%!

100 Klgr. cochs de fabrică de gaz cor. 4.60.
100 Klgr. cărbuni de piatră salon de Prusia cor. 4.60.

100 Klgr. cărbuni de piatră salon de Jilc. 4.—
100 Klgr. cărbuni de lemn fără praf cor. 6.—
100 Klgr. de cărbuni pentru fauri cor. 4.60.

Róth József mare-negutător de cărbuni

Arad, Eötvös-u. 3.
Nr. Telefonului 63.

Pentru fabrică, mori precum și pentru trieriat-expediez cărbunii de Prusia de calitate cea mai bună.

Procurati

dela librăria „TRIBUNEI”

Arad, str. Deák Ferencz 20

„Cantorul Bisericesc”

aranjat de

GEORGE BUJIGANU

Invăț. în Deliblată.

Cel mai practic op bisericesc, cea mai bogată antologie a cântărilor bisericești la români.

Indispensabila lui necesitate o documentează iușala cu care a trecut prima ediție în un an 1000 exemplare.

Opul să extinde pe 444 pag. octav mare pe 2 coloane, litere latine, tipar roșu-negru. Cuprinde rînduiriile tuturor sărbătorilor de peste an, precum și tipul bisericesc Op aprobat de consistor!

Legătură artistică, confecționat la prima compactorie din Budapesta.

Prețul unui exemplar broșat 10 cor. legat în pânză frumos aurit 12 cor. legătură lux în piele 14 cor. Lux nu se mai află, numai după comanda specială bucată 16 cor. plus porto postal 60 fil

Intrebuintarea Cantorului Bis. dispensează pe toate celelalte cărți bisericești, ca: mineiul, triodul, penticostarul, molitvelnicul etc.

Raritate bisericească, mai câteva exemplare de vânzare.

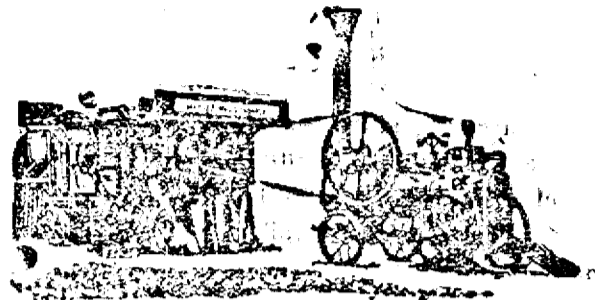
Cel mai frumos dar de sărbători bisericești și specialiștilor bisericești.

Administrația tipografiei și librăriei „Tribunei”

DEBRECZENI LAJOS

reparator de mașini
Oradea-mare + Nagyvárad
— Kolozsvári ut 29/43. —

Primește repararea tehnică a orice soi de mașini economice, motoare manate de aburi, gaz, petrol, benzin, oleu brut, motoare absorbitoare de gaz, precum și aranjamentul de mori cu prețuri ieftine și pe lângă condițiuni de platire favorabile.

Fabricația cea mai bună de

PIELE

și de fâlp, fabricația proprie de partea de sus a ghetelor, în asortimentul cel mai mare, cu toată scumpetea se găsesc cu prețurile cele mai ieftine în magazinul de pe la lui

Gyöngy Sándor

BUDAPEST, III., Tavaszi u. 1

Distins cu diploma de recunoștință în anul 1904.

Catalogul ilustrat a prețurilor gratuit.

fântâni arteziene

le pregătește și expediază
VÁRADY LAJOS

fabrica de instrumente
H.-M.-Vásárhely, VI., Ferencz-utca.

Nu trebuie să anteprenori; domeniile, comunele, singuraticii: singuri pot face săparea cu instrumentele mele.

— Prim lucrător mijloces —

Recomand și mașini pentru împletitul de sîrmă.

Catalog de prețuri trimis gratis și franco.

Premiat la 6 expoziții

Oltoi și vlăstare de vie!

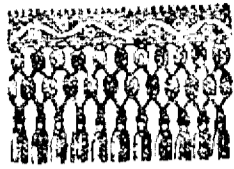
Deja de acum mă angajez pentru expediție pentru toamna anului acesta sau pentru primăvara anului viitor.

Prin lărgirea stabilimentului meu sunt nevoit a opera în comun în asociație cu proprietarii de vie sau cu neguțatorii.

Correspondență în limbile: română, germană și ungurească. Adresa:

Alexandru Szűcs fiul, proprietar de vie Bihardiőszeg.

NAGYIVÁN ANTAL găitănar SEGHEDIN—SZEGED, Zrinyi-utca 2.

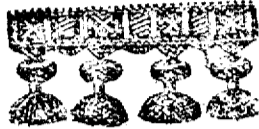

Am onoarea să aduc la cunoștința p. t. publică că mi-am asortat atelierul conform cerințelor moderne și sunt în plăcuta poziție ca să pot susține concurența cu orice fabrică din capitală, îndeosebi

atrag atențiunea asupra:

Împletiturilor, ciucurilor și decorațiilor pentru mobile și prapori, de asemenea orice ciucuri, decorații, nasturi și gălțane pentru uniforme de gală în cea mai splendidă execuție.

Vanzătorilor li-se dă rabat. Informațiuni prin scrisori la cerere se dau îndată. La comanda rugăm să se scrie unde a ceit anuoșul.

Vânzare de altoi de via

Cine vrea să strugure moși și sănătoși să se rezeze cu încredere

VITYÉ MIKLÓ la firma de via de condusă cu multă știință în

— **Ös. Csanád**, (com. Torontál) unde găsește cele mai vechi altoaie de calitate în soiuri de via de vitru vin și struguri conservat, precum și americană, netedă și rădăcini deosebite găsește vițe de rangul

cu prețul cel mai ieftin. Soiuri pentru chiosch

Preț curent trimitem gratis și franco Dintre multele scrisori de recunoștință, publicăm una singură:

Tornaföld, (up. Szécsisziget, com. Zala) 1909 Sept. Cele 800 de altoaie cu rădăcini comandate de D-ta, au dat un rezultat foarte bun. Nici unul nu uscat, ci au crescut așa de lungi că au trecut de 2 m. și a trebuit să tai din ei; soiurile sunt distinxe. Voi recomanda bucuros din ele prietenilor și cunoștințelor și te rog să mi trimiți un catalog viitor la soiuri și prețuri. Cu stimă Andrei Hajó

SLEPÁK A.

orologier, aurar și giuvaergiu în

Marosvásárhely, Széchenyi-ter nr. 43

Mare depozit de tot felul de oroloage de buzunar, de părete, atrinătoare precum și tot felul de giuvaerice de aur și argint. Reparări de oroloage și giuvaerice se efectuează prompt.

Giuvaere vechi de aur și argint le schimb sau le cumpăr cu cel mai mare preț de zi.

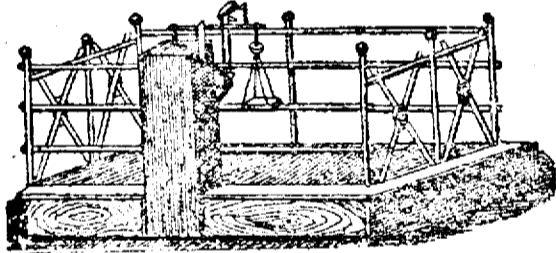
MEGYERI IMRE

văpsitor de haine, curățător chimic, broderie, și institut pentru spălătul rufelor cu aburi, în **ALBA IULIA. Gyulafehérvár. Széchenyi-u.** (lingă biserica călug). Primește curățiri lucioase și fine, curățire de trusouri, albituri de desuț, de masă și de pat, perdele și orice lucruri din bransa aceasta cu prețuri foarte moderate. Curățire și clopsitorie chimică de tot-felul de haine pentru bărbați și femei, pardesii fără a le desface, apoi materii de mobile, perdele, dantele etc., cu prețurile cele mai moderate.

Prima fabrică de cumpene și greutăți din Brașov.

PAUL WIDMANN

Brașov-Brassó, Korház-u. 62.

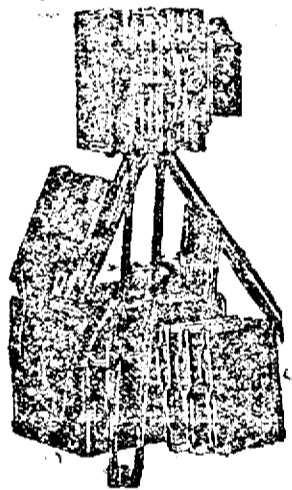
Recomandă tot-felul de: cumpene și cântare, balanse-zecimale, centimale și cumpene-pod, precum și greutăți cu prețurile cele mai moderate. - Serviciu conștițios.

Se primesc reparări și autenticări din nou.

Petry Árpád — mai înainte: Weinstock

orologier și optic, singurul vânzător de mașini de fotografiat **KODAK** Oradea-mare-Nagyvárad, Rákoczi-ut.

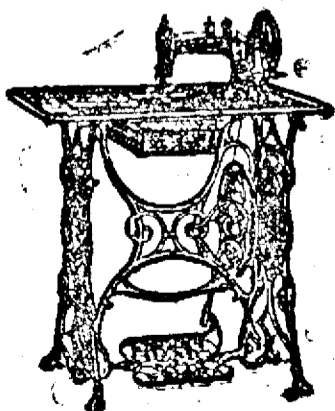
Mare asortiment de: oroloage de aur și argint, ni kel, cu pendulă, deșteptătoare pentru cancelarie și de Schwarzwald. Mașini de fotografiat și ajustări pentru

amatori. Ochei veritabili Rodenstock Diaphragm. Mare asortiment de sticle periscopice, obiective, lornă și de alte obiective optice. — Prăvălia mea îi stă la dispoziția on. publică un Refraktometru de Rodenstock (mașină pentru examinarea ochilor) prin ce se știu defectele și se pot corecta sunt de lipsă.

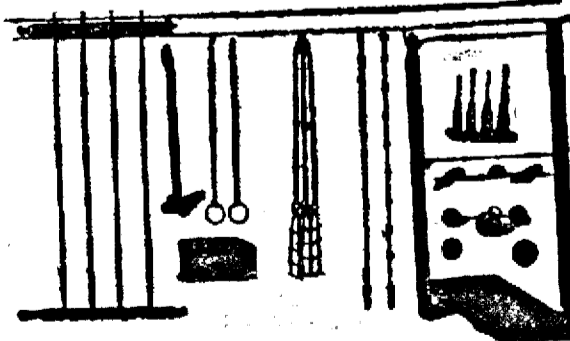
STAMM EDE succesor RESCH FERENC

atelier de mașini de cusut și biciclete în TEMESVAR, strada Mercuz

Are mare asortiment de mașini de cusut PFAFF de toată mărimea mea și cu țururile moderne. Mare asortiment de Goar. Prețurile sunt foarte solvi și în

Gramofoane și Patefoane veritabile, precum și de cele fără diaphazon. Telefon nr. 459. — Preț-curent gratuit. —

Distins cu recunoștința prin rescriptul ministerului de culte și instrucție publică sub Nrul 109,541/904 pentru accesoriile de gimnastică expuse cu ocazia adunării generale învățătoarești a VI. In expoziția teritorială din 1907 la Pécs, Cincibiserici distins cu medalie de aur.

LOPOS GYULA

— fabricant de accesorii de gimnastică în — Budapesta, III., Zsigmond-u. Nr. 114 (in edific. gimnaziului) (Telefon Nr. 113-44.)

fabricant de diferite aparate de gimnastică și șvedeze.

La cerere trimit gratuit prospecte de prețuri. —

IF SCHULLER, optic și orologier

SIGHIȘOARA (Segesvár) Bayergasse 20.

Cea mai ieftină sursă de cumpărare a toffelul de orloage de buzunar și de părete și orloage deșteptătoare, precum și articlil optici.

Prăvălie de obiecte de aur și argint signate oficial.

Inele de logodnă după măsură.

Toate lucrările de bransa aceasta se execută cu specialitate, garanță și cu prețuri ieftine.

Primul Institut sudungar de auritură artistică a lui **E. I. SPANG**

sculptor și auritor

TEMESVÁR - Erzsébetváros
strada Templom Nr. 5.

Premiat cu diploma de onoare și cu medalia de aur în București, și cu alte medalii de argint la diferite expozițiuni.

Face cu prețuri moderate:

— **iconostasuri, altare** —
— **amvoane, jertfelnicuri,** —

primește renovarea și aurirea iconostaselor vechi, altarelor, a jertfelnicilor și a amvoanelor, precum și a tot felul de lucrări în — — — bransa aceasta. — — —

Pomi de vânzare:

multe soiuri excelente de toamnă și primăvară de 2—3—4 ani.

Brazi,
decorative și
te decorative
iernatice,
diferite soiuri etc.

100 bucăți de
trandafiri,

1, 2, și 3 ani, cu
trunchiu nalt.

prăvălia mea de flori

(**MÁTYÁS KIRÁLY-TÉR**)

căpata buchete și coroane ocazionale foarte frumoase cu prețuri ieftine.

Log de prețuri la dorință se trimite gratis și franco.

Farkas Antal,

mare stabiliment comercial și grădinărie

Kolozsvár, Téglás-u Nr. 15—16.

ROTH JÓZSEF

măstru de sculptură în piatră,
Segesvár, Seilergasse

Recomand on. p. t. public depozitul meu bogat și bine asortat de

Monumente de morminte,
din diferită marmoră granit, syenit,
labrador și peatră tare de arină, etc.
cu prețurile cele ma. moderate.

Mai departe mă recomand pentru executarea a tot felul de lucruri de zidărie, ce cad în bransa mea. Schițe și preliminar de spese stau fr. la dispoziție.

TH. SCHMIDT — mai nalte —

vád. Fried. Klein

fabrică de parasoale

Sibiu — Hermannstadt, Reisporgasse Nr. 7.

Mare asortiment de
parasoale,

pliere,

și entoutcas

(pentru ori-ce ocaziune)
de la cele mai ieftine până la
cele mai fine.

Magazin bine asortat de materii
de mătășă pentru umbrele și
pliere, jumătate mătășă și bum-
bac de calitate excelentă pentru
pregătirea și și îmbrăcarea lor.

Prețuri ieftine.
Serviciu culant.
Export în mic și mare.

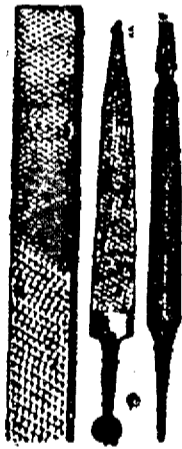
Reparaturile se execută prompt și cu cea mai mare punctualitate.

● STEIN MIKLÓS ●

fabrică de tălat pile

Oradea mare — Nagyvárad.

Fabrica: Damjanics-u. 30. - Magazin: Teleki-u. 33.

Recomandă fierarilor și comer-
olanților atelierul său de tălat
pile bine aranjat, unde se pregătesc
pile miel și mari din oțel vărsat
de prima calitate etc. Primește spre
scobire pile miel și mari vechi cu
prețuri ieftine.

COLOREAZĂ ȘI CUREȚEȘTE NAGY ȘI FAZEKAS

în **ORADEA-MARE-NAGYVARAD.**

Colorează și curățește tot felul de vestimente procești,
bărbătești, de dame, blouze de mătășă, costume
de batist, draperii la ferestre, și mantale de
piele. Dantele și panglici de mătășă după modele dorite.

In caz de doliu, orice vestmânt în
mod excepțional se colorează negru.

Depozitul nostru e în Nagyvárad. Szt. János u. 48.
Intreprinderea: Fekete sas palota, pasagé 26.

Picturi academice decorative proprii.

Adolf Gündisch

Văpsitor de chenare și auritor în

Saggasse 28. Sibiu-Nagyszeben. Bachgasse 8.

Se recomandă pentru vopsirea a orice fel de firme atât din lemn, tinichea sau pânză, cât și cele mai frumoase firme de sticlă, deasemenea primește renovarea și colorarea radicală a iconostasurilor, stranelor, tribunelor etc. marmorarea sau aurirea lor cu culori de aur veritabile, cari își păstrează fața. De-asemena se primește pe lângă prețuri culante, — restaurarea artistică a tablourilor vechi. —

Comandele din provincie se efectuează prompt și conștiințios.

Firme artistice pe sticlă.

Să aprinim industria locală și din țară.

Nou atelier de fotografiat în Cluj,

Kolozsvar, Mátyás Király-tér 26.

Lângă apotheca lui Hintz.

Am onoare a aduce la plăcută cunoștință on. public, că mi-am deschis nou atelier de fotografiat în piața Mátyás Király 26 și e aranjat după recerînțele timpului modern, provăzut cu cele mai noi mașinării, stă la dispoziția on. public. — În atelier se pregătesc fotografii protalbin, lucii și matt, — chipuri de platin, aquarel, pigment și argint brom. — Recomand în deosebi specialele mele fotografii de copii, pentru cari la expoziția regnicolară am fost distins cu medalia de aur. — De altcum pregătesc și tablouri, grupe etc. în execuțiile cele mai noi și moderne.

Atelierul e deschis și în duminică și sărbători.

Cu deosebire stimă:

Csizhegyi Sándor, fotograf.

Primul atelier ardelean aranjat cu putere electrică, pietrelor și fabrică de pietrii monumentale

GERSTENBREIN TAMÁS és TÁRSA

Atelierul central al fabricii: Kolozsvar, Déva

Magazin de pietrii monumentale, fabricate propriu din: marmoră, labrador, granit, sienit etc. Kolozsvar, Ferencz József út 25.

Cancelarie Centrală:

Nagyszeben, Fleischer gasse 17.

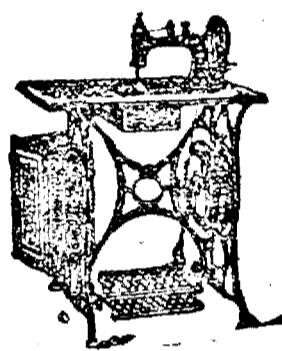
Filiale: Déva, Nagyvárad.

BALOG GEZ

Depozit de biciclete și mașini de cusut, atelierul

Vârșeț — Versecz, str. Deák Ferencz N

Filiale: Becicherecul mare, Főut și colțul str.

Depozit de toffelul de
mașini de cusut și bidin țară și din străinătate precum
felul de părți de-ale acestor
șuri foarte ieftine.Atrag tot odată atențiunea on. pe
celor mai bune ace ale mele pe
de cusut.

Reparaturile se efectuează prompt

Garanție pe 6 și 10

**„TIMIȘIANA” INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMIE
SOCIETATE PE ACȚII** Fondată la anul 1885.

Centrala în Timișoara oraș (Belváros) Piața Balázs No. 1. (Palatul Mocsonyi).

Filiale în Buziaș și în Recas.

Telefon pentru centrală Numărul 510.

Telefon pentru „STANDARD” No. 1028

Primește depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libele. — Administrează depuneri cu casete de economizare.

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4¹/₂% și 5% interese, fără nici o detragere.

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la 10,000 Coroane, după starea casei se plătesc și fără abdicere.

Escomptează cambii și acoardă credite cambiale cu acoperire hipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acoardă împrumuturi hipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

Administrează agentura generală pentru Ungaria de sud a societății de asigurare

„STANDARD”.